

האחריות ל"שמירת החיים" בתנועה

המשימות המעשיות לטיפול בשמירת החיים - "מי חתום על איזה תחום"

עמידה בדרישות הדין והרגולציה

עדכון קיץ 2025

מצורף מסמך המתמצת את ההיערכות בתחומי "שמירת החיים", הבטיחות והביטחון שמופעלים על ידי תנועתנו.

המסמך נכתב ע"י רכזי מרחב חיים ובשיתוף עם עו"ד עדי יפה, עו"ד רונן ורדי (במהלך שנת 2023) ועודכן בשיתוף עו"ד קלאודיה דוד (במהלך שנת 2025).

תנועת הנוער העובד והלומד חוגגת 100 שנות פעילות, התנועה הוקמה ע"י בני נוער עובדים ועד היום היא משמשת ליד פעילותה החינוכית האחרת, כאיגוד מקצועי לבני נוער עובדים.

במהלך השנים הורחבה פעולת התנועה והיא מופרת כתנועת נוער גדולה ומובילה במדינת ישראל, כאמור ליד פעילותה בהגנה על בני נוער עובדים.

התנועה פועלת במספר חטיבות (מעגלי פעילות וקהילות) בעיר, בשכונה, בכפר, במושב, בקיבוץ, בישוב הערבי ובישוב הדרוזי, במפעלי תעשייה ובבתי ספר תעשייתיים ומקצועיים.

בתנועה מגוון אופני פעילות – הדרכה במוקדי פעילות, טיולים, מחנות קיץ, קייטנות, מפעלי קיץ, פעילות ימית, פעילות וחוגי ספורט, הדרכה וליווי נערים ועובדים ...

"תנועה גדולה – חולצה כחולה - והיא עולה".

לתנועה כ-500 מוקדי פעילות ברחבי הארץ; ממגדל שמס, קריית שמונה, בית שאן, בסיס תל נוף, רהט, מצפה רמון, חצבה ואילת.

מדינת ישראל, כך גם תנועתנו, מצויות ברצף של ארבע שנים קשות במיוחד, מגפת הקורונה ובהמשך מלחמת 'חרבות ברזל' שמתארכת תקופה ארוכה של כמעט שנתיים.

ניתן לראות את השנים האלו כשנות חירום, ביטול פעולות ופעילויות, שינוי תוכניות, חוסר בסגל הדרכה ובממלאי תפקיד בשל מילואים, התמודדות שונה וקשה שדורשת אלתור ותכנון 'מחוץ לקופסא'.

"שרירים שהיו חזקים נחלשו", פחות מיומנות, פחות התלהבות, פחות תוכניות אטרקטיביות, את כל אלו יש לקחת בחשבון.

המבנה הארגוני של התנועה, מרכז תנועתי וכאמור חטיבות/מעגלי פעילות, כשלכל מעגל רכז ומטה מנהל ובכל מעגל ישנה חלוקה גיאוגרפית למחוזות, כשלכל מחוז מטה מנהל, רכז/ת ארגון, רכז/ת הדרכה ומנהל/רכז כללי של המחוז.

צוות הרכזים - המדריכים, הבוגרים, הקומונרים והמד"צים כפופים ניהולית למטה המחוז.

פעילות החניכים הינה באחריותם המעשית ובתפקוד היומיומי.

שמירת החיים (בטחון בטיחות חירום תברואה ורפואה)

כפיפות ומחויבות להנחיות

התנועה כפופה, לחוקי מדינת ישראל ולתקנות שמכוחם, להנחיות חוזרי המנהל הכללי של משרד החינוך כפי שמפורסמות באתרי האינטרנט של משרד החינוך, להנחיות פיקוד העורף בכל הקשור למצבי חירום, להנחיות משטרת ישראל, וכיבוי אש, להנחיות משרד הבריאות בכל הקשור לאספקת מזון מחנות ולקיום תברואה נאותה בפעילותה, לחוקי העזר של הרשות המקומית ולהנחיותיה, להנחיות קב"ט מוס"ח (מוסדות החינוך), להנחיות רישוי העסקים באתרים בהם היא פועלת. בנוסף, כפופה התנועה בעת יציאה מהארץ ובמסע פולין להנחיות מינהלת פולין ושירות הבטחון הכללי.

במרכז התנועה פועלת יחידה מקצועית "מרחב חיים" שתפקידה המרכזי הוא להוביל, להטמיע ולהנגיש את מדיניות התנועה בתחום שמירת החיים, הבטיחות, הביטחון, התברואה והחירום. היחידה פועלת כגוף מנחה ומייעץ, מהווה מוקד ידע, הדרכה וליווי מקצועי.

מרחב חיים – תפקידים מרכזיים

1. עדכון והפצה של חוברת "נשבעים לחיים" חוברת זו מרכזת את עיקרי ההנחיות, הנהלים והכללים הנדרשים לקיום פעילות בטוחה במסגרת התנועה – בשגרה ובאירועים מיוחדים. מטרתה להנגיש באופן בהיר, פשוט ומעשי את כללי הבטיחות, החירום והאחריות הנדרשים מכל מדריך, רכז או מוביל פעילות, ולהוות כלי עבודה שימושי ונגיש בשטח.
2. פנקס כיס להנחיות - שמטרתו לסייע בבניה ובהעברה של תדריכים תמציתיים למשתתפים בפעילות.
3. אתר אינטרנט "חריש לחיים" - אתר שמנגיש את התדריכים וההנחיות, טפסים, קישורים, הנחיות פנימיות, פרסומי לקחים ועוד.
4. "חריש לחיים" – יום ריענון למדריכי ורכזי התנועה לפתיחת שנת הפעילות.
5. מתן מענה מידי וסיוע להודעות חירום.
6. הובלת תהליך ארצי של "הפקת לקחים" במקרים של תאונות ו"כמעט תאונות", כשלים וליקויים ופרסום של הנחיות פנימיות לתיקון הכשלים וליישום הממצאים.

7. הובלת תהליך ופלטפורמה לביצוע תחקיר מקדים לפעילויות חוץ כששיאו במסגרת תחקור המחוז והרכז הממונה. האחריות להכשרת מתחקרים מקרב סגל ההדרכה של המחוז הינה על מרחב חיים.
8. הובלת תהליך חד שנתי בכל הקשור לבטיחות המבנה במוקדי הפעילות ובחצרות, וזאת רק במקרים שבהם למבנה אין 'אבא' – היינו, שאין לרשות המקומית/ הישוב מחויבות לטיפול ואישור המבנה.
9. חובתו של המדריך שפותח את מוקד הפעילות לקיים סקר קצר "סקר כהרף עין" לבחון שכל חלקי המבנה בטוחים לפעילות במידה ויתגלה ליקוי ייסגר האזור המסכן ותועבר הודעה מידית למטה המחוז/ הרכז הממונה. (נציין שאחת לחודש ישנה חובה לרכז הקן לבצע סקר בטיחות יסודי בעצמו)
10. מרחב חיים מפיק סרטוני הדרכה, תזכורות, ריענונים וכדומה כדי לסייע לרכזים והמדריכים בשטח להנגיש את ההנחיות והמידע.

טיולים ופעילות חוץ - כללי

- התנועה מקיימת לא מעט פעילויות חוץ, טיולים, ימי שדה, הפעלות חוץ ומחנות. חלק מהפעילויות מתקיימות בארגון מעגל/חטיבה, חלק בארגון מחוזי וחלק בארגון קיני/סניפי. הטיולים בכל הרמות מאורגנים בכפיפות להנחיות חוזרי מנכ"ל משרד החינוך ובהתאם להם: מתבצע תאום טיולים מול הלשכה לתאום טיולים של משרד החינוך. הצבת צוות רפואי, הצבת מאבטחים, בחירת אוטובוסים מורשים, התאמת הטיול לגיל המטיילים, מינוי רכזים ומדריכים בתקן הנדרש, הכנת "תיק מפקד", כתיבת תדריכים, התייחסות לבעיות רפואיות של המטיילים, ביצוע תאום ציפיות והדרכה מקדימה למטיילים ועוד.
- לכל פעילות מתקיים סיור מקדים ללימוד המסלולים, הכרת החניונים, הכרת צירי הגישה והפינוי. לכל פעילות מתקיים תהליך סקר סיכונים וניהול סיכונים, בכל פעילות ישנה התייחסות למזג האוויר הצפוי (אנו מאמצים את תחזית מזג האוויר של חברת 'מטאטק' והיא מופצת לכלל הרכזים).
- לפני היציאה לטיול נבדק תקינות כלי הרכב המיועדים לטיול, הנהגים בטיול הינם נהגים בעלי "רישיון תנועת".
- במסגרת נוהל פנימי של התנועה, המכונה "הטופס האדום", מתבצעת בקרה על הפעילויות רגע לפני הוצאתן לפועל, במסגרת זאת נדרש הרכז הממונה לבצע תהליך "אישור תוכניות ותחקור מקדים" לפעילות ולאחריו להחליט באם הפעילות תצא לפועל או תבוטל.**

רכזים אלו מוסמכים בהשתלמות ייעודית "השתלמות למתחקרי פעילות" לביצוע תחקור וניתוח הפעילות במטרה עיקרית לזהות את התאונה טרם התרחשותה (בהשתלמות זו מתקיימת גם הרצאה בעלת תכנים משפטיים הרלוונטיים לתפקיד).

לניהול התהליך המתואר הוקמה תוכנה אינטרנטית המשמשת את המדריך המארגן, כדי להעלות את כל המידע שנדרש ועל פיו הרכז הממונה מבצע את התחקיר.

לאחר מכן, הרכז הממונה, מעלה לתוכנה את החלטותיו ודרישותיו מהמדריך המארגן ודורש למלא את הנחיותיו כתנאי לאישורו לבצע את הפעילות.

התהליך כולו כאמור הוא אינטרנטי, 'שקוף' ב'מרחב חיים' במרכז התנועה.

בקר הפעילות ב'מרחב חיים', מבצע בקרה, מוודא שהתהליך המתואר התקיים כנדרש ומצרף את התייחסותו לאישור הרכז הממונה ואז ניתן 'אור ירוק' למארגן להמשיך בדרך לטיול.

ישנם אירועים שלגביהם מוחלט **ומתבקש על ידי הרכז המחוזי** לקיים תחקור במפגש פיזי ב'מרחב חיים' (לדוג': אירוע מורכב במיוחד, אירוע רב משתתפים, אירוע מיוחד שאין לתנועה ניסיון בקיומו או בקשה של הרכז הממונה).

הכשרות והשתלמויות חובה לממלאי תפקידים

ממלאי תפקיד בתנועה, לרבות מדריכים ורכזים בתנועה, מתמנים לתפקידים על ידי רכזי מעגלי הפעילות ורכזי החטיבות, ועל ידי מחלקת משאבי אנוש. לנו כ"מרחב חיים", אין מעורבות או השפעה על תהליכי מינוי אלה. יחד עם זאת אנו חושבים שבמהלך בחינת ההתאמה לתפקיד יש ליחס משקל לניסיונם, כישוריהם ועברם התנועתי וזאת לשם הבטחת מינוי של ממלאי תפקיד מתאימים שידעו להוביל גם את תחום הבטיחות בהתאם לדרישות החוק ולמאפייני הפעילות בתנועה.

בנוסף, כתנאי למילוי התפקיד נדרשים ממלאי התפקיד לקחת חלק בהכשרות המפורטות להלן:

1. כנס "חריש לחיים" בתחילת שנת הפעילות, יום שלם וארוך לסגל ההדרכה והריכוז. (הכנס כולל תדרכים ורענונים בתחומי- פיקוד, אחריות פלילית של ממלאי תפקיד, בטיחות כללית, רפואה מונעת, זהירות בדרכים, ביטחון וחירום, בטיחות בפעילות ובמבנים ועוד) בכנס זה חותמים הרכזים על הצהרת בטיחות (רכזים שלא משתתפים בכנס זה שהינו אחת לשנה מחויבים לביצוע תדריך ייעודי ע"י הרכז הממונה שלהם).
2. השלמה ייעודית לרכזי קינים/סניפים/מוקדי פעילות.
3. כנס ייעודי למדריכי שנת השירות, בסופו הם חותמים על הצהרת בטיחות.
4. השתלמות הטיול (טיפול בשגרה ובחירום בטיולים ופעילויות חוץ).

5. השתלמות למיועדים לרכז מחנות קיץ.
6. השתלמות לרכזי קייטנות.
7. השתלמות לרכזי בטיחות בפעילות הקיץ.
8. השתלמות ואימון בשטח לרכזים במפעלי הקיץ.
9. הכשרה למאשרי ובוחני פעילות (מאשרי פעילות -'טופס אדום').
10. קורס מע"רים לחניכי שנת השירות.
11. **ישנה הנחיה מחייבת לרכזים הממונים לקיים תדריך שבועי קצר (30 דקות) לריענון ולהתייחסות לתחומי שמירת החיים. (לשדרת ההדרכה שבאחריותם).**
12. **ישנה הנחיה לרכזים להדריך בתחומי שמירת החיים את המדריכים הצעירים מד"צים (אחת לחודש).**
13. **ישנה הנחיה לרכזים הממונים לוודא שהצוות שתחתם תוזרך והוכן לתפקידו. ככל שלא התקיים תדריך כאמור, חלה על הרכזים הממונים עצמם החובה, להכשיר ולהסמיק את הצוות שתחתם.**

תהליך "פורום לקחים", מצבי חירום, מענה בזמן אמת, לימוד והפקת לקחים

1. חניך, מדריך צעיר או רכז שחוזה אירוע שבעיניו הוא אירוע חירום מבצע סדר פעולות, בהם דיווח בהודעת חירום בהודעת ווטסאפ או בשיחה טלפונית לטלפון הודעות חירום 055-9876660 , בהודעה זו מתואר האירוע ובקשת סיוע והתערבות של חבר מ'מרחב חיים'.
2. מתקיימת שיחה טלפונית של חבר 'מרחב חיים' (ותיק ומנוסה) עם המדריך שחוזה אירוע חירום.
3. מתבצע ליווי ככל שנדרש.
4. בימים שלאחר מכן מתבצעת בדיקת סטטוס של האירוע.
5. המענה הינו מענה מידי למתן "עזרה ראשונה" ותפעול מצב החירום, המשך טיפול עובר לרכז הממונה.
6. אחת לחודש מתקיימת ישיבת פורום לקחים (צוות של ותיקים ומנוסים, של ממלאי תפקיד מרכזיים) אליו מגיעים כלל "אירועי החירום" שתועדו בחודש, האירועים נלמדים ומהם על פי הצורך מופקים לקחים ונכתבות הנחיות מעודכנות.

7. לפורום לקחים מוכנים גרפים השוואתיים לחודשי פעילות דומים במטרה לבדוק שכיחות ושינויים מהותיים.
8. בתחילת כל כינוס מוקדש פרק ללמידה והעמקה בתחום שמירת החיים והבטיחות.
9. לסיכום פורום לקחים נבנה מסמך מסכם והוא נשלח לכלל מדריכי ורכזי התנועה בדוא"ל ומפורסם באתר 'חריש לחיים'.
10. התהליך המתואר הינו תהליך שמטרתו לסייע למדריכים שלעיתים ניסיונם מועט, ללוות אותם ובהמשך לנצל את כלל האירועים להפקת לקחים והסקת מסקנות.
11. התהליך מיועד גם למצבי "כמעט תאונה" שגם מהם ניתן ללמוד הרבה ולקדם את קיומה של הפעילות הבטוחה.
12. קיים פרק ייחודי גם בעולם מצבי הקיצון ו ה"רגש נפש", החל ממתן עזרה ראשונית מידית למצבי מצוקה ודרך התייעצות עם אנשי מקצוע בתחום. גם נושא זה מדווח ומרוכז בכינוס פורום לקחים. נציין שתחום זה מלווה ע"י צוות תנועתי "המרחב הנפשי" ותפקידנו הינו בשעת הצורך ניסיון למתן מענה ראשוני בקרות האירוע.

תהליך הבטיחות במבנים (מבני הפעילות ומגורי המדריכים)

1. תהליך זה מוקדש לבטיחות במבני התנועה ברחבי הארץ, קינים, סניפים, מוקדי פעילות.
2. קומונות מדריכים בשנת שירות, חוות הכשרה, מבני מגורים.
3. התהליך משלב הנחיה לקיים בדיקת בטיחות ובטחון כתנאי בפתיחת יום פעילות "סקר כהרף עין".
4. בדיקת רכז בוגר מקומי מידי חודש (על פי קובץ מבדק משרד החינוך) כולל בדיקת תקינות של מפסק הפחת.
5. בנוסף, מתקיים תהליך שנתי שמנוהל ע"י קבלן שמופעל ע"י 'מרחב חיים' ומנגיש לקינים ולסניפים סקר מקצועי של ליקויי בטיחות, הסרת הליקויים, בדיקה של עורך מבדקים (מוסמך משרד החינוך), לתקינות המבנה והנפקת תעודת תקינות בטיחותית.
6. המציאות מלמדת שבקיבוצים, במושבאים ובמבני הפעילות שם התנועה מתארכת במבנה באחריות עירונית, הסקר ותהליך הטיפול הינם באחריות עצמית של הרשות המקומית, כמו גם בישובים, בקיבוצים ובמועצות האזוריות האחריות על בטיחות מבני הפעילות חלה על הנהלת היישוב. עם זאת, מחובתו של הרכז לוודא את תקינותו של התהליך ולדאוג לכך שמתקיימים סקרי "כהרף עין".
7. במהלך פעילות השגרה, בעת גילוי מפגע, מתוודעים המדריכים והרכזים שבשטח לסמן את המפגע, לסגור במידת הצורך את חדר הפעילות, לדווח לרכז הממונה בדרך כלל רכז הארגון עד להסרת המפגע.

הדרכה, ידע ומידע מקצועי, פרשנות וכדומה

הטמעת הידע המקצועי בתחומי שמירת החיים אצל מדריכי התנועה ורכיזה מתבצעת על ידי הנגשת המידע הנ"ל ; בדרכים ובאופן המפורט להלן:

1. חוברת "נשבעים לחיים" המכילה את תמצית הנהלים וההנחיות (החוברת נגישה גם באתר "חריש לחיים" וגם בחוברת 'פיזית').
2. פנקס התדריכים.
3. חוברת הנחיות ונהלים ייעודית לפעילות הקיץ.
4. אתר האינטרנט "חריש לחיים" שכולל:
 - ✓ קישורים לחוזרי מנכל משרד החינוך.
 - ✓ ריכוז של כלל הנחיות התנועה.
 - ✓ ריכוז של כלל החלטות והנחיות "פורום לקחים".
 - ✓ קישורים לאתרים חשובים בעולם הבטיחות, הטיול ועוד.
 - ✓ הדרכות לפי נושאים.
 - ✓ מאמרים שנכתבו בנושא.
 - ✓ כתבות חשובות מכלי התקשורת.
 - ✓ טפסים ממוחשבים כגון; בדיקת בטיחות לאוטובוס, דיווח לביטוח, 'טופס אדום', טופסי תחקיר ועוד.
5. הפצת ידע שוטף ותזכורות בקבוצות ווטסאפ שונות (ממלאי תפקיד בתחום הארגון והריכוז), ועדכונים בזמן אמת במצבי חירום.
6. לתנועה מדריכים צעירים בגילאי תיכון - אלו המוכשרים כנדרש בסמינרי מד"צים ובסמינרי הדרכה שונים, מקבלים תעודת מדריך, בהכשרתם יש התייחסות משמעותית לביטחון ובטיחות. אחריותו של הרכז הממונה, במקום הפעילות, בקן ובטיולים לרענן ולתדריך וללוות את המד"צים ולהכשירם לתפקידם הייעודי.

התמודדות עם משתתפים בעלי בעיות רפואיות מסכנות חיים

1. באחריות מדריך הקבוצה להכיר את בעיותיהם הרפואיות של חניכיו, במגבלת החיסיון הרפואי, הכרת האלרגיות והמגבלות השונות כפי שמדווחות על ידי הורי החניכים, לתעד, להתחשב ולהתייחס אליהם בקיום סוגי הפעילות השונות.
 - לדוגמא, לאסור הכנסת חטיף במבה למוקד הפעילות כי אחד החניכים אלרגי לבוטנים.
 - לדוגמא, בסמינר המדריכים הארצי נקבע אחד המחנות כמחנה שאליו משובצים החניכים האלרגנים ומחנה זה נסגר לכניסת מוצרים שעלולים להיות מסוכנים.
2. בכל הרשמה לפעילות נדרשים ההורים לדווח על בעיות רפואיות באתר ההרשמה.

3. כלל המידע צריך להיות מרוכז "כזיכרון ארגוני" בקן, במחוז, במעגל, רכזי הפעילות נדרשים להכניס לסדר פעולתם את שאלת הסיכונים הרפואיים למשתתפים והם מוזמנים לעיין במידע ששמור בזיכרון ב'מרחב חיים'.
4. במסגרת הפעילויות השונות מוקמות מרפאות, מופעל צוות רפואי הכולל רופא, חובשים ואנשי מקצוע וציוד רפואי מקצועי על פי הנדרש בחוזר מנכ"ל ולעיתים אף למעלה מכך.

זהירות בדרכים

1. המחלקה לבטיחות בדרכים, נהגים וכלי רכב, אמונה על מכלול תחומי התעבורה כשלנגד עיניה יעד של הפחתת תאונות הדרכים.
2. המחלקה מעסיקה קצין בטיחות בתעבורה. מכונאי רכב לבקורות רכבים תקופתיות ורכזים נוספים.
3. נהגי התנועה עוברים הכשרה ייעודית בה הם מקבלים הסמכה לנהוג ברכב תנועתי - "רישיון תנועתי" והכשרות לנהיגה מעשית.
4. כלי הרכב נבדקים בטיחותית מעת לעת בהתאם לדרישות הדין או בהתאם לצורך, ומותקנת בהם מערכת מעקב ובקרה לנהיגה - איתוראן.
5. בנוסף ישנו מוקד הודעות לדיווח על נהיגה (קיימת מדבקה על כלי הרכב) - 'נוהל 6'.
6. המחלקה מקימת תחקירי אירוע, בירורים משמעתיים, ועדות בטיחות וול"ב, סטטיסטיקה על פגיעות, מבצעת רכש של כלי רכב בהתחשבות בבטיחותם וכו'.
7. המחלקה אחראית בנוסף על תחום הזהירות בדרכים של מדריכי התנועה, טיולים באזור כבישים, חציות כביש, תקינות אוטובוסים להסעות וכו'.

חירום

פעילות בתקופת מלחמה תעבור אישור רכז ממונה/ רכז מחוז.
במרכז התנועה יוקם מרכז שיהווה כתובת לסוגיות שעולות מהשטח.
הנחיות פיקוד העורף יועברו בעדכון יומי ב'ווטסאפ' לממלאי התפקיד השונים, מאשרי פעילות וכדומה.
בנוסף בכל מוקד פעילות יבחן ויימדד המרחב המוגן ועל פי כך יינתן האישור לקיים פעילות.

תחומים נוספים

1. הערכות למצבי חירום - ירי על ישראל, רעידות אדמה וכדומה. מופצים תדרכים בנושא בהתאם לחוזר מנכ"ל ולהנחיות פיקוד העורף.
2. המחלקה למפעלים וטיולים - יחידה מקצועית שמדריכה וחונכת על קיום הטיולים.
3. בקורות וסיורים בפעילויות השונות – תפקידם של הרכזים הממונים לקיים סיורים במוקדי הפעילות ובפעילויות החוץ השונות כולל גיחות וטיולים במטרה לפקח, לחנוך ולהדריך.
4. מחנה קבע לפעילות הקיץ ביער כפר החורש - מכנס בתוכו פעילות עצומה ותפעול בהקשרי שמירת החיים, מונחים על ידי מרחב חיים.
5. איזו - ISO - מערכת לניהול איכות. מערך שמירת החיים – מרחב חיים מחזיק תו תקן איזו שמתקבל אחרי בדיקות מכון התקנים.
6. ביטוח, דו"ח פציעה - לתנועה ביטוח צד ג' כל אירוע מחויב במילוי טופס והעברה לניתוח למחלקת ביטוח במרחב חיים.
7. רכזת הביטוח תוודא ותשווה בין דיווחי הביטוח למידע שמתקבל מהדיווחים בהודעות החירום.
8. רכזת הביטוח תשלח ווטסאפ הנחיות בטיחות סטנדרטי וסרטון הנחיה לכל מארגן טיול, רגע לפני יציאתו בראש המטיילים.
9. מתן מענה דחוף למצבי קיצון ומצוקות "רגש נפש" - מתן סיוע ו"עזרה ראשונה".
10. טיפול בהוצאת "העדר הרשעה בעבירות מין" - כל עובד או מתנדב בתנועה, זכר מעל גיל 18 מחויב לקבל מהמשטרה אישור על העדר הרשעה.

יסודות תפיסת האחריות ושמירת החיים

התנועה חרטה על דגלה את ערך שמירת החיים כערך עליון וראשון במעלה. מתוקף כך בטיחות הפעילות וכלל משתתפיה בכל פעילות בשגרה ובפעילות חוץ, חשובה מכל ויש לעשות הכול לקיומה התקין והבטוח.

1. **התנועה תעשה מאמץ עליון** לשמור על בריאותם ובטיחותם של חניכיה ומדריכיה.
2. **התנועה תשקיע** ממשאביה האנושיים, היצירתיים והכלכליים בכדי לבנות מערך לשמירת חיי חניכיה ומדריכיה.
3. **רכזי התנועה בהנחייתם המפורשת מנחים שלא להקל ולא להתפשר בכל הקשור לטיפול בביטחון, בבטיחות, ברפואה ובתברואה בפעילותה של התנועה.**
4. **התנועה תשקיע** בחינוך חבריה וחניכיה ותטמיע בהם את ההבנה שאין יקר יותר וחשוב יותר מחיי אדם ועל בסיס כך היא תקיים את פעולותיה.
5. **רכזי המעגלים והחטיבות התנועתיים, רכזי המחוזות ורכזי האזורים, וכלל הרכזים באשר הם, יובילו את תחום שמירת החיים, ילמדו, יחנכו, יתדרכו, ויפקחו על תחום זה.**
6. **התנועה תחל** את שנת הפעילות בהדרכה ובהכשרה לכלל סגל ההדרכה הבוגר והצעיר ותכשיר אותם לתחומי שמירת החיים.
7. **התנועה תעשה מאמצים ללמוד** מכל אירוע, תאונה, אירוע חריג ואירוע "כמעט תאונה", תפיק לקחים תכתוב נהלים ותפרסם במטרה למנוע תאונות.
8. **התנועה תבנה** מערך פעילות המושתת על המונח 'בטיחות מאפשרת', יחד ובמקביל לזהירות ולהקפדה הנדרשות, תדאג התנועה לקיים פעילות ותעודד פעילויות מאופנים שונים.
9. **התנועה תקפיד על קיום דרישות כל דין ורגולציה מחייבת בכל תחומי פעולותיה ותנקוט מדיניות של בטיחות פרואקטיבית ומניעתית מעבר להוראות כאמור.**

עשרת הדברים החשובים ביותר

ואלו עשרת הדברים החשובים ביותר ב"שמירה על החיים":

1. **קיימת לנו חובה חוקית , ערכית ומוסרית**, לשמירת חיי חניכינו, עלינו לעשות את המרב במקסימום האהבה!
2. **תכנון מדוקדק**, ירידה לפרטים, לימוד מקרים ותגובות, שיגרה וחרום.
3. הגדרה וחידוד תפקידים, סמכויות, "גבולות גזרה", תחומי אחריות.
4. **התדרוכים** לחניכים ולממלאי התפקידים! חובתנו להדריך, להזהיר, להתריע על סכנות, להנחות ולוודא שההנחיות מתמלאות!
5. חובתנו לקיים **"תחקיר ממונה"** לפני היציאה.
6. **חובתנו לנהל סיכונים**, לשקול האם נכון לקיים או אולי לבטל!
7. **לקיים סקר בטיחות וביטחון**... בסניף, בבית, במועדון, בקן, בחצר, באוטובוס, במסלול, בחניון ובמחנה.
8. **חובתנו לעדכן בזמן אמת!** בחירום עלינו למנוע ולא לאפשר הידרדרות במצב!
9. **עלינו להכיר מי הם חניכינו** (בעיותיהם, רגישותם, מחלותיהם) כמה הם מונים, לדאוג לספור ולבדוק נוכחות בכל שינוי מצב במהלך הפעילות.
10. **נציית כולנו לחוק!** לחוזר מנכ"ל משרד החינוך, לנהלים, לפרסומי פורום לקחים ולהנחיות התנועה.

נהיה כולנו מיומנים! נדאג להשתפר, להשתלם, ללמוד מטעויות ולהפיק לקחים.

חומרת הפגיעה בגוף	פגיעה קשה			סיכון בלתי נסבל! אסור לקיים את הפעילות!	
	פגיעה בינונית				
	פגיעה קלה				
	כמעט ללא פגע				
		כמעט ואין סיכוי	סיכוי נמוך	סיכוי בינוני	סיכוי גבוה
הסיכוי להתרחשות תאונה					

מרחב חיים

העדלתי בכם היום, את-השמים ואת-הארץ - החיים והמות נתתי לפניך

"הברכה והקללה; ובחרת, בחיים--למען תחיה, אתה וזרעך

(דברים פרק ל', י"ט)

תנועת הנוער העובד והלומד – ולימים עם הקמת תנועת הבוגרים דרור ישראל - קבעה התנועה כי בין ייעודיה המרכזיים עומד ערך שמירת החיים וקדושתם. מתוך כך, פעלה התנועה לאורך כל שנות קיומה להרחבת וביסוס התשתיות, המערכים החינוכיים והכלים הארגוניים, אשר יגבו ויעצימו את יכולתה לממש באופן המיטבי את ייעוד זה.

שמירת החיים - פרסום נהלים, הנחיות וחוזרי מנכ"ל. - הודעות חירום 33010 - קיום תחקירים לפני ביצוע. - כתיבת חוברות ופנקסי נהלים והפצתם. - אתר "חריש לחיים".	בטיחות בפעילות - פרסום נהלים לקיום פעילות בטוחה. (בטיחות, בריאות, תברואה). - בטיחות במשחקים (פנים וחץ). - פרסום נהלי התנהגות, קווים אדומים, מניעת הטרדה מינית ועוד.	חירום - מתן הנחיות ונהלים לאירועי חירום (פח"ע וטרור, רעידת אדמה, תאונות דרכים ועוד). - שיפור ההערכות והמוכנות לקראת חירום.	פורום לקחים - לימוד דיווחי החירום. - מענה "שניוני" (ביום שאחרי). - הפקת לקחים ומסקנות מאירועי תאונה/"כמעט תאונה" ופרסומם. - בדיקת שכיחות. - פרסום חודשי.
בטיחות בפעילות חוץ - קיום תחקירים לפני ביצוע. - פרסום חוזר מנכ"ל והנחיות פעילות חוץ. - בקרה על נהלים והנחיות.	בטיחות במבנים - בטיחות בקינים ובמוקדי הפעילות. - בטיחות בשנת השירות. - יזום תהליכים רב שנתיים. - הפעלת קבלנים ובודקי בטיחות.	מפעלים טיולים ופעילות חוץ - טיולים, טיולי חנוכה ופסח, עצרות והפגנות, מפעלי הקיץ, סמינרי מד"צים. - בקורות בפעילות, טיולי חוץ, טיולים קיניים, מחוזיים ועוד. - מחנה התנועה ביער כפר החורש.	אישור תוכניות - תהליך ניהול סיכונים לפני קיומה של פעילות. "מטריצת הבטיחות". - תחקור מקדים- אישור תוכניות. "הטופס האדום".
הכשרות והדרכות - תדריך פתיחת שנה "חריש לחיים". - הכשרות ייעודיות. - הכשרות לרכזים. - הכשרות בתחום הטיול ופעילות החוץ. - הדרכה, הכשרה, כתיבת חומרי הדרכה.	זהירות בדרכים - ניהול כלי רכב ונגרריים. - ניהול והכשרות נהגים, נהיגה מעשית, נהיגת שטח, נהיגת עגלות. - רישיון תנועתי. - בטיחות ההסעות– הסמכת חברות הסעה. - אבזרי בטיחות, תוכנות בקרת נהיגה.	ביטחון בפעילות - טיפול באישורי משטרה העדר עבירות מין. - ניהול מערך הביטוח. - איזון תו תקן ואיכות למערך שמירת החיים ופעילות החוץ. - מענה ראשוני ומתן עזרה ראשונה במצבי קיצון "רגש נפש".	אוכלוסיות היעד - חניכים. - מדריכים צעירים. - מדריכי חוות הכשרה, שנת שירות ושירות לאומי. - מדריכים בוגרים. - רכזים, רכזי מחוזות וממלאי תפקידים. - בוגרים.

אתר "חריש לחיים" -

<http://mhaim.co.il>

נוהל הסמכת ממלא תפקיד בתנועה לתפקידו המוגדר

מטרת הנוהל:

פירוט ההסמכה הרשמית של "ממלא תפקיד בתנועה", בכדי שיוסמך לבצע את תפקידו, בהיבט הפורמלי ובדגש למניעת "היום השחור".
האחריות לפיקוח על ביצוע הנוהל הינה על הרכז הממונה הישיר, רכז המחוז, רכז המפעלים המעגלי, רכז המעגל/החטיבה.
נציין שהבסיס המחייב לכל הינו עמידה בחוקי המדינה, חוזר מנכ"ל משרד החינוך, הנחיות ונהלי התנועה.

הסמכת הקומונר / חוואי / גרעינר / משימות שנת השירות

עמידה בתנאים הבאים:

1. קיום סמינרים (לעיצוב התוכן הרעיוני ו-"המדריכי" ערכי התנועה, תכנית ההדרכה וכדומה).
2. "השתלמות הטיול" - באחריות רכז המחוז/ רכז מפעלים מעגלי, כולל לימוד "פנקס תדרכים" (שהכנתו באחריות מרחב חיים).
3. קורס מגישי עזרה ראשונה (44 / 30 שעות).
4. תדריך בטחון בטיחות וחירום, התדריך יכלול בין היתר את מכלול נושאי שמירת החיים, חוזרי מנכ"ל משרד החינוך, הכרות עם חוברת "נשבעים לחיים". (שהכנתה באחריות מרחב חיים), הכרות עם אתר "חריש לחיים" <https://mhaim.co.il> אתר שמרכז את כל המידע, הנהלים, ההנחיות והחוקים להם יזדקק פעיל התנועה במהלך שנת הפעילות.
5. לפי החוק, בדיקה (לגברים) "העדר הרשעה בעבירות מין".
6. תדריך בנושא מניעת הטרדה מינית ופעולת התנועה בהקשר זה. (ניתן לפנות בהקשר זה לאחד/ת מהממונים בתחום או למרחב חיים).
7. כמו כן, בדרישה פנימית של מרחב חיים: "הצהרת כוונה" לקיים את נהלי שמירת החיים, וכן "התדריך השבועי" שבאחריות הרכז הממונה.
8. נציין גם שכל "פעילות מיוחדת" מחייבת מעבר תחקיר מקדים וקבלת אישור מהרכז הממונה
9. מדריכים אלו יעברו בימי הכינוס השבועיים תדרכים ורענונים בתחומי שמירת החיים באחריות צוות המחוז/מעגל.

10. מדריכים אלו יקבלו את סיכום פורום לקחים החודשי כולל לקחים מסקנות ואזהרות. אם יוחלטו נהלים חדשים יעודכנו המדריכים באמצעות תפוצת פורום לקחים.
11. ביצוע השתלמויות ייעודיות לקראת מפעלי הקיץ.
12. השתתפות בטיולי הכנה לקראת הטיולים.
13. רכזי המחוז/ רכזי המעגלים והחטיבות אחראיים לפיקוח וביצוע כלל סעיפים אלו.

הסמכת רכז הקן או מוקד פעילות

1. יאושר למשימתו ויתוודרך ע"י רכזי המחוז או רכז המעגל.
2. השתתף בבנס "חריש לחיים" (כנס לפתיחת שנת הפעילות שנושאו שמירת החיים - בטיחות ובטחון), או בהשלמה חלופית שוות היקף ותוכן במסגרת מעגל הפעילות.
3. בכדי לקבל סמכות ניהול טיול גדול ישתתף הרכז ב"השתלמות הטיול".
4. נבדק בהעדר הרשעה בעבירות מין.
5. תדריך בנושא מניעת הטרדה מינית ופעולת התנועה בהקשר זה. (ניתן לפנות בהקשר זה לאחד/ת מהממונים בתחום או למרחב חיים).
6. רכז הקן מלווה ע"י הרכזים שאחראים עליו, לומד מידי חודש את פרסומי פורום לקחים.
7. בכניסתו לתפקיד יתוודרך ויחתום רכז הקן על מסמך המגדיר את תפקידו ואת כ בתחומי שמירת החיים וכוונתו למלא אחר ההנחיות "הצהרת בטיחות".

הסמכת מאשרי פעילות (יוסמכו על ידי מרחב חיים)

- הסמכה לאשר פעילות מיוחדת/פעילות חוץ/פעילות טיולית/כנסים/אירועים תחת כיפת השמים.
1. ההסמכה ניתנת לאחר יום הכשרה מלא ותרגול (בביצוע תחקירים).
 2. הסף להשתתפות הינו וותק משמעותי (כשלוש שנים) "במרחב התנועתי" וניסיון קודם בהשתתפות וריכוז בפועל של הפעילויות שלגביהם מתקיימת ההסמכה, מילוי תפקיד של דרג ממונה.
 3. ההסמכה מיועדת למי שמיועד לתחקר בתדירות של לפחות 5 אירועים במהלך השנה.

4. אחד התנאים להסמכה הוא השתתפות בבכנס "חריש לחיים".
5. המתחקר, המבצע תחקור מקדים לצורך בחינת היתכנות ואישור פעילות באתר, נושא באחריות מקצועית ומהותית ביחס לאישור הפעילות, מעצם ביצועו של התחקיר ומתן האישור. חשוב כי עורך התחקיר יהיה מודע לכך שהתהליך אינו טכני בלבד, כי עליו להפעיל שיקול דעת מקצועי, לבחון את מלוא הסיכונים ולהביא בחשבון את כלל ההיבטים הרלוונטיים לבטיחות

תדרוך למתחקר / מאשר פעילות

התדרוך מיועד לרכזים שהוסמכו לאשר באישור ראשון את הפעילות:

1. בצעי את התחקיר בחדר ישיבות או במקום שקט.
2. דאגי שלך ולמתווכרים יש זמן, רוגע וריכוז לביצוע המשימה.
3. בתחילת התחקיר בדקי את הגדרות התפקידים באירוע הנלמד, מחשש שאת פוגשת את האדם הלא נכון.
4. לשם התאפסות בקשי לשמוע את תוכנית האירוע מתחילתה ועד סיומה, בקצרה, באופן כללי, רק לשם הבנה ראשונית.
5. בצעי מעבר חוזר על כל שלב בתוכנית, משלב ההתארגנות, דרך הביצוע ועד שלבי הסיום והפירוק. בתום כל שלב עצור! שאל שאלות, הבן כל פרט בדקדקנות! רק כאשר הכל ברור המשך לשלב הבא. זכרי - תפקידך הוא למצוא את הכשל בתוכנית אשר יוביל לתאונה!
6. בתחקור טיול הקדישי זמן לבדיקת השטח, גאוגרפיה, עליות, שבילי מילוט, קיצור דרך שבילים מסומנים, גבי מים, מעבר שטח נחות, מצוקים ועוד.
7. נתחי סיכונים לכל רכיבי התוכנית, הסיכוי להתרחשות תאונה, צפיית הנולד, עוצמת הפגיעה, נהל יחד עם המתווכר את הסיכונים.
8. בדקי את רמת המוכנות של חניון הלילה. חשמל, מים, שירותים, מטבח וסיכונים נוספים.
9. בדקי מה הוא רכב הפינוי של המפעל.
10. וודאי תיאומים עם גורמי האכיפה בשטח - פקחים, משטרה, רשות מקומית וכו'.
11. בדקי אטרקציות - ים/בריכה/טיול אופנים וכו' ובדוק מוכנות והיכרות של המארגנים עם חוזרי מנכ"ל הרלוונטיים.
12. עברי על פרטי אתר הסמינרים, התאומים, סידורי האוכל, השירותים, הסיכונים במקום, בדקי האם יש למקום רישוי עסק (למקום שהוא עסק).
13. בדקי את נהלי השמירה על הטבע. סידורי הניקיון, פינוי האשפה ומניעת נזק לסביבה.
14. בדקי מה היא חברת ההסעות, האם היא מאושרת על ידי קצין הבטיחות בתעבורה התנועתית.
15. בקשי לשמוע ולראות תדריך בטיחות שאמור לעבור חניך במפעל.
16. בדקי האם תיק המפקד מסודר ומכיל טלפונים בחירום, רישיונות הטיול, אישורים, הגדרות תפקיד, תיק חיים (בתחומי ביטחון בטיחות רפואה).
17. בקשי לשמוע על מערך הרפואה והאבטחה, מה הם התדרכים ומי אחראי לניהולם בשטח.
18. בקשי לשמוע מה מדאיג את צוות הטיול.
19. נסי להבין לאיזה סיוע זקוק מארגן האירוע.
20. עברי על התחזית ומזג האוויר הצפוי במפעל - בקשי לשמוע מה היא חלופת הטיול למזג אוויר קיצוני.
21. בקשי לשמוע מה הם הקווים האדומים של המפעל.
22. תני מספר תזכורות והבהרות - ואישורי הורים, ריכוז בעיות רפואיות, ביפר 33010 וכו'

הסמכת רכז המחוז

- רכז המחוז, או כל תפקיד דומה ומקביל - יוסמך על ידי רכזי המעגל.
- בשל תפקידו הבכיר והאחריות הכבדה שעל כתפיו הסמכתו לתפקיד צריכה להיעשות בכובד ראש ומחשבה יתרה.
1. רכז המחוז צריך לעבור את מסלול רכז הקן בהצלחה.
 2. רכז המחוז ישתתף בכנסי ההכשרה לשמירת החיים שמקיימת התנועה (חריש לחיים, רכזי מחנות קיץ ועוד).

השתלמות ממלאי תפקידים בטיולים

- מילוי תפקיד בטיול הינו תפקיד בהיקף אחריות משמעותי ולכן ההשקעה בהכשרתו חייבת להיות מעמיקה ויסודית ככול שיידרש עד להגעה לרמת המיומנות הנדרשת.
- ההכשרה המינימלית של כל ממלא תפקיד בטיול צריכה להיות: כנס "חריש לחיים", הכשרת רכזי קינים, ביצוע טיול מכין, ביצוע טיול הכנה למדריכים.
- מפקד טיול - גדול/מדברי/נודד/מורכב/רב ימים/מיוחד - מי שניסיונו רב והוא מילא בעברו תפקידים משמעותיים במחנות הקיץ, במפעלי הניווטים ובטיולי מעגל/חטיבה.
- מסלולן בטיול גדול/מדברי/מורכב/מיוחד - מי שהיה קומונר (או בוגר שירות לאומי) בעברו בשנת פעילות מלאה, ולאחר מכן רכז קן.
- מנהל חניון בטיול גדול/מדברי/מורכב/מיוחד - מי שהשתתף בטיול ההכנה באופן ושלמד את אזור ושטח הטיול ואת החניונים וסביבתם.
- מוביל מסלול/חוליה בטיול - בעוד שבמערכת החינוך מחויב בכל מסלול "מדריך תו תקן" בתנועות הנוער מחויב מי שהוכשר על ידי התנועה למשימתו. המוביל ישתתף בטיול הכנה בכל המסלולים שבהם יוביל.
- אחראי נסיעה - מפקד אוטובוס- בגיר, יוסמך בתדרוך מיוחד למשימה זאת על ידי מפקד הפעילות תוך פירוט לכלל מרכיבי התפקיד ובדגש על מקרים ותגובות בתרחישי חירום. (יצפה בנוסף בסרטי תדרוך).
- פתיחת הקן/הסניף/מרכז הפעילות - בסמכות מי שהוסמך כקומונר רכז קן ומעלה. (לא מדריכים בגיל י'ב).
- רכז סמינר גדול מחוץ לתחום היישוב - מי שהיה קומונר בעברו בשנת פעילות מלאה, השתתף בכנס "חריש לחיים" בהשלמה המיוחדת לרכזי קינים, קיים סיור מקדים וסקר סיכונים מקדים באתר הסמינריוני.
- באחריות רכזי הפעילות לוודא את הכשרתם והסמכתם של ממלאי התפקיד בטיול ובפעילות.
- מעת לעת תתקיים השתלמות לממלאי התפקידים השונים.

הסמכת מדריך צעיר (יוסמכו על ידי צוות מדריכים שהוסמך לכך)

הכשרה בת 60 שעות לפחות בתנאים, בתכנים ובלוחות זמנים שיאושרו ע"י משרד החינוך.
הומלץ לתפקידו על ידי רכז הקן והמחוז.

השתלמות מדריכים ורכזים שכירים

1. ימונה לתפקידו על ידי רכז המחוז או רכז המעגל/חטיבה.
2. השתתף בכנס "חריש לחיים" (כנס לפתיחת שנת הפעילות שנושאו שמירת החיים - בטיחות ובטחון), או בהשלמה חלופית שוות היקף ותוכן במסגרת מעגל הפעילות ע"י רכז הפעילות הממונה.
3. עבר תדריך והכרות עם נהלי התנועה ואתר "חריש לחיים".
4. הצהיר הצהרת כוונה למלא את נהלי שמירת החיים.
5. נבדק בהעדר הרשעה בעבירות מין.
6. עבר תדריך בנושא מניעת הטרדה מינית ופעולת התנועה בהקשר זה (ניתן לפנות בהקשר זה לאחד/ת מהממונים/ות בתחום או למרחב חיים).
7. מקבל את פרסומי "פורום לקחים".
8. מלווה ע"י הרכזים שאחראים עליו, לומד מידי חודש את פרסומי פורום לקחים.
9. בכניסתו לתפקיד יתוודך ויחתום רכז מוקד הפעילות על מסמך המגדיר את תפקידו ואת כוונתו למלא אחר הנחיות התנועה והנחיות חוזרי מנכ"ל משרד החינוך.
10. בבדי לקבל סמכות ניהול טיול גדול ישתתף ב"השתלמות הטיול".
11. בבדי לקבל הסמכה לנהל אירוע המוני (פורימון/חג מעלות וכדומה) עליו לעבור תדריך וליווי צמוד של הרכז הממונה.
12. עליו לבצע בתחילת כל יום פעילות סקר סיכונים במוקד הפעילות "סקר כהרף עין".
13. עליו להיות במוקד הפעילות בכל זמן הפעילות או עליו למנות מדריך שנת שירות או רכז נוסף שאחראי על הפעילות בהעדרו.
14. יתדרך וילווה את צוות ההדרכה במוקד הפעילות כולל בתחומי שמירת החיים.

כללי

1. יש לקיים מעקב אחרי קליטת עובד חדש, להכשירו בהתאם לאמור לעיל. (כל ממונה/רכז יבצע מעקב אחר עובדיו/מדריכיו בהתאם להכשרה הנדרשת).
2. יש לקיים מעקב אחרי קליטת מדריך בשנת שירות חדש, להכשירו בהתאם לאמור ולהגדיר לו את תפקידו.
3. הכשרות אלו באחריות הרכז הממונה באישור מרחב חיים (ניתן להציג בנוסף הקלטה של התדריך השנתי).
4. הכשרות תנועתיות: "חריש לחיים" (לש"ש ב.ב.ב. ולבוגרים), השתלמות הטיול (לקומונרים בהכשרת הטיול).
5. אתר "חריש לחיים" חייב להיות מוכר לכל איש סגל בתנועה וכן חוברת "נשבעים לחיים" ופנקס התדרכים.

רשימת ההכשרות:

1. תדריך ב.ב.ב. (חריש לחיים – לשנת השירות).
2. העדר הרשעה בעבירות מין - בדיקה משטרתית.
3. השתלמות הטיול עם לינה- באחריות רכזי המחוז/רכז מפעלים מעגלי .
4. מגישי עזרה ראשונה (30 שעות או בהתאם להנחיות משרד החינוך).
5. "חריש לחיים" - יום ריענון "שמירת החיים" לסגל הבוגר בתנועה.
6. משבצת הכשרה ייעודית לרכזי הקינים בכנס "חריש לחיים". הצהרת כוונה לשמירת הבטיחות - הצהרת בטיחות.
7. טיול הכנה במסלולי הטיול (תוקפו לשנה).
8. סיור מקדים לקראת טיול.
9. השתלמות חד יומית רכזי מחנות וסמינרים / בטיחות / קייטנות לקראת מפעלי הקיץ (משרד החינוך ומועצת תנועות הנוער).
10. השלמה מעשית לרכזי מחנות וסמינרים ולרכזי בטיחות - להשתלמות חד יומית.
11. רכזי תברואה במחנות קיץ - 3 ימים.
12. רכזי ביטחון - 5 ימים וריענון מידי שנה.

*** היכן שכתוב "קומונר" הכוונה הינה גם למדריכי ש"ש, גרעיני יג, שירות לאומי וכדומה.

תפקידים ותחומי אחריות במשימות "שמירת החיים"

מסמך סיכום ודגשים ל כנסי "חריש לחיים"

תזכורת לרכזים ומדריכים בתנועה בתחום חובותיהם הנובעות מאחריותם על חיי כלל חברי התנועה והתנהלותם בתחומי שמירת החיים.

מטרות ורקע: מטרת המסמך לסייע, להבהיר ולהסדיר את שאלות האחריות של ממלאי התפקידים בתנועה.

המסמך עוסק רק בתחומי שמירת החיים! כוונתו להסדיר את תחומי הבטחון, הבטיחות, הבריאות והביטוח.

התפתחותה של התנועה, התרחבותה למעגלים, לתחומים ולעשייה חדשה ונוספת, מביאה אותנו לפרסם ולעדכן מסמך זה במטרה לחדד את תחומי האחריות והממשקים בין ממלאי התפקידים. בנוסף, מהווה המסמך השילוב בין "החדש" לבין "הוותיק", בין "המנוסה" ל"לטירון", מחייבים התייחסות מיוחדת ואחראית. למרות שבמסמך מצוין לא פעם "הדרג הממונה", אנחנו מקפידים לציין שבתחומי שמירת החיים אין היררכיה! כולנו שותפים למשימת שמירת החיים!!!

האחריות לשמירת החיים היא כללית, גורפת ונמצאת בידי כל אחד ואחת מאיתנו! מבלי לגרוע מהאמור, נציין, שיש הבדל משמעותי בין ממלא תפקיד ביומו הראשון בתפקידו לבין זה "הוותיק והמנוסה". יש לשאוף להקים צוותי עבודה שמשלבים בין מנוסים וחדשים.

מקורות החובה הסמכות : חוזר מנכ"ל משרד החינוך, חוברת "נשבעים לחיים", הנחיות המשטרה, הצבא, פיקוד העורף, הנחיות התנועה שמתקבלות בדוא"ל במסגרת פורום לקחים, הנחיות התנועה המיוחדות, הדחופות והאחרות, אלו המסמכים המחייבים את כלל ממלאי התפקידים בתנועה.

לוח השנה, וממלאי התפקידים: בשלושת החודשים הראשונים בשנת הפעילות קיימת חובה של ה"דרג הממונה" ללוות את ממלא התפקיד בליווי צמוד ובחניכה קרובה. גם לאחר שלושת החודשים חייבת להימשך תרבות של חניכה ליווי צמוד ופיקוח. יש לוודא שצוותי העבודה ייפגשו תכופות, לפחות פעם בשבוע ויעמיקו בתחומי האחריות וניהול שמירת החיים בסביבתם.

חשוב שתמיד נדאג לאמצעי בקרה: מינוי אדם אחראי שבודק ומפקח את מי שמבצע ולא נסמוך על כך ש"יהיה בסדר"

חשוב שלמשימות שמירת החיים נמנה את המוכשרים, החרוצים והערניים שבינינו...

מדריך שאינו בוגר- מד"צ, מש"צ וכדומה

1. יטפל בקבוצה שבאחריותו טיפול צמוד, יתדרך, יבדוק נוכחות, יזהיר, יפקח ויודא.
2. יכיר היטב את חניכיו, פרטיהם, בריאותם, חולשותיהם ומידע רלוונטי שיסייע בשמירת חייהם.
3. יברר מראש, וילמד להכיר נקודות תורפה העלולות ליפול בשעת מבחן.
4. יבנה את קבוצתו כך שיצליח "לשלוט בהם" ולהגן על שלומם.
5. יכיר היטב את נהלי התנועה לפעילות במבנה ובישוב- "פעילות למד"צ - מש"צ"- מתוך חוברת "נשבעים לחיים" ויפעל על פיהם
6. יפעל תחת ליווי והנחיה של הרכז/המדריך הבוגר שמעליו.

מדריך בשנת שרות חדש/ותיק

1. ירכז בפועל את הפעילות במוקד הפעילות שבאחריותו.
2. מדריך בשנת שרות מביא עמו את רוח תנועת הנוער ואיכויות רבות וכבירות, חולשתו היא בגילו הצעיר, בחוסר ניסיונו ולעיתים בחוסר התאמתו למשימות. אחריות האחרים הממונים עליו, היא להתאים את יכולתו למשימות שעל הפרק, להכשיר אותו, לפתח את מיומנותו ולהציב לימינו אחראי בוגר בצמוד.
3. המדריך יבצע בדיקה יומית של בטיחות המבנה ומוקד הפעילות, כולל הסביבה והחצר.
4. ילווה, יתחקר ויאשר כל פעילות חוץ של השכבה הצעירה.
5. יקיים מפגשי הכשרה למדריכים שנושאייהם "שמירת החיים"- במהלך ישיבות המדריכים ולקראת אירועים ופעילויות מיוחדות.
6. יכיר היטב את תכני החוברת "נשבעים לחיים", יפעל על פיהם ויכשיר את צוותי ההדרכה ביחס אליהם.
7. ישמור על קשר עם הורי החניכים להרחבת הקשר, המידע והשותפות בשמירת חיי ילדיהם.
8. באירועים שהם "מגה פעילות", כגון: פורימון, חג מעלות, טיול גדול, ניהול מחנה, ציפורי לילה, קייצת ופעולות מורכבות נוספות יפעל המדריך תחת הובלה ופיקוד של רכז בוגר.
9. יפעל תחת ליווי והנחיה של הרכז/המדריך הבוגר שמעליו.

מדריך בוגר

- ראה מדריך בשנת שרות.
- בנוסף, יעשה שימוש בניסיון שרכש בתפקידים קודמים כדי לסייע בשמירת החיים ולמנוע מראש תקלות אפשריות
- יפעל תחת ליווי והנחיה של הרכז שמעליו.

רכז מוקד פעילות

1. יהווה חונך, מפקח, מאשר לצוות המדריכים וממלאי התפקידים שבמוקד הפעילות שבאחריותו.
2. באחריותו לאשר או לשלול קיום פעילות במוקד הפעילות עליו הוא מופקד.
3. יבצע ביקורת בטיחות במבנה הפעילות, בהתאם ל- "דרג חוזר מנכ"ל משרד החינוך" לפחות פעם בחודש, ב 1- לכל חודש.
4. יוודא שיתקיים "סקר כהרף עין", סקר בטיחות, לפני כל יום פעילות
5. יקיים לצוות שעליו הוא מופקד, למידות והעמקות בתחומי שמירת החיים ונושאי ה-ב.ב.ב.
6. ינהל את ספר אישורי ההורים, אישורי השתתפות בפעילות.
7. יהיה בקיא ויכיר את מלוא המידע הרפואי, המידע הנפשי ועוד של כל משתתפי הפעילות במוקד הפעילות.
8. יוביל ויפקד על כל אירועי הפעילות המהווים "מגה פעילות", כגון: פורימון, חג מעלות, טיול גדול, ניהול מחנה, ציפורי לילה, קייצת ופעולות מורכבות נוספות
9. יפעל תחת ליווי והנחייה של רכז המחוז/המועצה או המעגל שמעליו.

רכז מחוז

1. ישמש כדרג הממונה על הצוות המפעיל את הפעילות במחוז/במועצתו.
2. יפתח תרבות של למידת נהלים, של העמקה והתפתחות בתחומי שמירת החיים, כמו גם תרבות תחקיר, הפקת לקחים ויצירת דו"חות מסודרים.
3. יקיים הכשרות מתמשכות לצוות שבאחריותו, בוגרים וצעירים.
4. יקצה זמן, ינחה בדבר קביעת זמנים, יורה על סדר עדיפות בתחום הערכות המחוז/המועצה ויצירת תהליכים של שמירת החיים.
5. יאתר נקודות תורפה בתהליכים השונים העלולות לקרוס בשעת מבחן.
6. יאשר בחתימתו, לאחר תחקור ולימוד כל פעולה מיוחדת ופעולת חוץ שנערכת במחוז/במועצה.
7. ילווה ויפקח ישירות על כל פעולה שמתבצעת לראשונה בשטח..
8. יקיים פיקוח ובקרה על התנהלות מוקדי הפעילות שבאחריותו.
9. יפעל תחת הנחייתו של רכז המעגל שמעליו.

רכז מעגל/חטיבה

1. יבחן וימנה את האנשים המתאימים לתפקידים השונים, תוך שימת לב ליכולתם לבצע את משימות המעגל בהיבטי שמירת החיים ובהיבטי ה-ב.ב.ב.
2. יקדם תעדופים לתחומי שמירת החיים.
3. יקיים פיקוח ובקרה על קיום ההנחיות בתחומים שבאחריותו.

4. יקדם ויוביל בירור הפקת לקחים ותחקירים.
5. ידאג להכשרתם של הרכזים בתחומי שמירת החיים.

רכז מפעל תנועתי/פעילות חוץ

1. בעל אחריות כוללת לניהול בטוח של המפעל.
2. יבנה מערך בטיחותי ראוי בהתאם לדין, לנהלים ולמכלול ההנחיות, המוודא חזרת כל המשתתפים הביתה בשלום.
3. ניהול הצוות המרכזי: שליחתם למשימות, ליוויים, חניכתם ופיקוח על ביצועיהם.
4. יקיים דיון מסודר לסיכום המפעל, תוך הדגשת ההצלחות, איתור תקלות (אם היו) וביצוע תחקור מעמיק.
5. יפיק סיכום כתוב של הדיון כאמור.

סיכום

ההגדרות במסמך זה הינן כלליות, באחריות הרכזים הממונים ומחובתם לחדד ולדייק את ההגדרות ואת תחומי האחריות. מלאכת מניעת הסיכון והכשל היא מלאכה מורכבת, מתמשכת, אחראית וחשובה מאין כמוה.

חובה עלינו להתמודד כל העת עם המוסתר מן העין או דווקא עם המובן מאליו. זו עשייה קבועה ומתמשכת שאסור לנו לנוח ממנה.

ח"י הנחיות לרכז התנועתי שעומד בראש צוות הדרכה וארגון

לקראת תחילת שנת הפעילות

לקראת פתיחת שנת הפעילות נרצה לבקש ממך, הרכז, הרכזת, בעשר דקות של קריאה מעמיקה ולאחריה מספר דקות שיוקדשו למחשבה והערכות. **הנושא הינו האחריות שלך לחיים.**

אסון מכינת בני ציון בנחל צפית

נערים ונערות שיצאו לטיול גיבוש בנחל צפית נקלעו בדרכם לשיטפון בזק עז, בעיצומו של פרק גשם חריג בעוצמתו לעונה. מנהל המכינה בעת האסון, יובל כאהן, ומי שהיה המנהל החינוכי, אביב ברדיצ'ב, הורשעו בעשר עבירות של גרימת מוות ברשלנות ובשנת 2025 בית המשפט המחוזי בבאר שבע גזר עליהם שבע שנות מאסר.

אין ספק שיובל כאהן מנהל המכינה, אילו היה יכול להחזיר את גלגל הזמן לאחור היה מנהל את הדברים אחרת ... היה יודע בלא מאמץ למנוע את התאונה הנוראה ואת האסון בעקבותיה .

פנייתנו זאת אליכם רכזי המעגלים , המחוזות, אך גם אליכם רכזי הקינים , מרכזי הפעילות ומוקדי הלימוד השונים; להיות חכמים, לחשוב לפני כל פעולה, את גלגל הזמן לא תוכלו להחזיר לאחור, צריך להקדים מחשבה ותכנון למעשים ולהחלטות.

חשבנו לתמצת את המחויבות שלכם ל "חי" סעיפים , תמלאו אותם ולא תזדקקו לגלגל את גלגל הזמן לאחור;

1. **תכירו ותפעלו על פי חוקי המדינה**, חוזרי מנכ"ל משרד החינוך ונהלי התנועה המשלימים.
2. **הקדישו זמן** ללימוד, להעמקה , למחשבה , לתכנון! (בשמירת החיים לא ניתן להגיד "לא הגעתי לזה").
3. **תזכרו שנשירות הצוות** שבאחריותכם, הידע שלהם , ההסמכות שקיבלו , הניסיון שצברו בחייהם התנועתיים , התדריכים שהשתתפו, הליווי שתתנו להם , הפיקוח , הנוכחות שלכם בשטח בהדרכה וחניכה , **כל אלו הינם חלק מחובתכם כרכזים** שאחראיים על האנשים שפועלים תחתכם.
4. גם חניכים **אך בעיקר המדצ"ים** שלהם חייבים בליווי והתייחסות כמפורט בסעיף הקודם .
5. **חוברת "נשבעים לחיים"** מדריכה בתמצות את נהלי הפעילות שלנו בתנועה , דאגו שיש את החוברת לכולם בזמינות, זכרו שהחוברת זמינה לכם גם באתר האינטרנט "חריש לחיים".
6. **אתר האינטרנט "חריש לחיים"** מרכז בתוכו את חוזרי מנכ"ל , נהלי התנועה , סיכומי פורום לקחים, פנקס התדרוכים , טפסים תפעוליים כדוגמת , בדיקת בטיחות לאוטובוס, דיווח על פגיעה לביטוח ועוד (מוטלת עליכם החובה להכיר לכל מי שפעיל בתנועה ותחת אחריותכם את האתר, ושאלו יכנסו לאתר לפחות בתחילת השנה לשיטוט והכרות מעמיקה) .
7. **כל פעילות חוץ** , וודאי טיול או מחנה , **מחייבים תשומת לב מיוחדת** , הוצאת אישורים והיתרים , תכנון מדוקדק , הכרות עם המסלול, הערכות לעזרה ראשונה , לאבטחה , לתחקיר מקדים , לירידה לפרטי פרטים, מינוי ממלאי תפקיד והגדרת תפקידים .
8. **בטיחות אתרי הפעילות** , קינים , מוקדים , מרכזי לימוד וכל השאר - חייבים להיות תקינים ולאפשר פעולה בטוחה . הדרך הנכונה היא לקיים סקר סיכונים מידי יום פעילות, סקר מעמיק פעם בחודש על ידי הרכז האחראי ועל פי הצורך זימון של בעלי מקצוע לטיפול עומק בדברים. (המבדק המהיר "כהרף עין" והמבדק המעמיק זמינים לשימוש באתר "חריש לחיים" ובחוברת "נשבעים לחיים").

9. בתחילת שנת הפעילות יוזמנו כל מדריכי ורכזי התנועה, לעבור **יום ריענון** והשתלמות בתחומי שמירת החיים, המדריכים, הקומונרים וסגל ההדרכה הבוגר יוזמנו ליום הדרכה בכנס "חריש לחיים", כל שאר אנשי ההדרכה בכל הגילאים צריכים לעבור הדרכה דומה **זוה באחריותך**.
10. **התדרוך המקדים**, אנחנו מאמינים שתדרוך מקדים, לפני כל פעילות, לפני כל אירוע מיוחד, לפני טיול או מחנה הוא שיכול למנוע תקלות ותאונות, **הקפידו להזהיר להנחות ולוודא** ביצוע.
11. **זהירות בדרכים**, בבבישים, ההליכה אל ומ, הנהיגה ברכב, פיקוד על אוטובוס, כל אלו מחייבים תשומת לב והפעלת זהירות רבה, נא עיינו בתדרוכים שהופצו בנושא.
12. **אלו מכם שהוסמכו לקיים תחקיר** מקדים לפעילות ובסמכותם לאשר פעילות, מוטלת עליכם החובה להקדיש את מלוא הזמן והעמקה הנדרשים ולאשר פעילות רק לאחר שביצעתם תחקיר מעמיק, ירידה לפרטים. (דף מנחה לתחקיר שכזה תוכלו למצוא בחוברת "נשבעים לחיים").
13. נבקש מכל אחד מכם להחזיק **מאגר רפואי** לכל מוקד פעילות במחוז/באזור שבאחריותכם, להכיר את כלל הבעיות הרפואיות, האלרגיות מסכנות החיים והבעיות האחרות, ושכלל שדרת ההדרכה תכיר את אלו שלהם בעיות רפואיות מסכנות חיים.
14. באחריותכם לוודא כי כל ממלא תפקיד שבשדרת ההדרכה שבאחריותכם מכיר את **הגדרת תפקידו ואת אחריותו**.
15. הקדישו זמן גם **לתחום הביטחון והחירום**, דאגו להתייחס לנושא בכובד ראש והכינו תוכניות לשעת חירום על פי הנחיות פיקוד העורף.
16. נבקשכם לעדכן על אירוע **"כמעט ונפגע"**, כזה שניתן להפיק ממנו לקחים, נבקשכם לקרוא מידי חודש את מסמך סיכום **פורום לקחים** שנשלח אליכם, ללמוד ממנו וללמד אותו לשדרת ההדרכה תחתיכם.
17. נזכיר שלרשותכם כלי העבודה **לניהול סיכונים** ולקבלת החלטות- מטריצת הבטיחות, שיסייע בידכם לחדול פעילות כשנדרש או להתאים ולמנוע את רמת הסיכון לפעילות.
18. **במצב חירום**, בתאונה או כמעט תאונה, העבירו מידית הודעה למרחב חיים (33010) ליעוץ ולליווי (שיחה טלפונית או ווטסאפ 055-9876660).

בברכת פעילות בטוחה ואחראית,

שנה טובה,

מרחב חיים

מבנה ארגוני מעגל/חטיבה

מנהל/רכז מעגל/חטיבה

מטה המעגל/חטיבה

וכו...

מחוז 3

מחוז 2

מחוז 1

רכז.ת מחוז
רכז.ת ארגון
רכז.ת הדרכה
צוות מחוזי

מחוז 1

וכו...

קן 4

קן 3

קן 2

קן 1

רכז קן
מדריך בוגר
מדריך ש"ש
(קומונר/חוואי/גרעינר
מש"צים
מד"צים (מדריכים צעירים)

מדריכה! מדריך ! וגם על זה ובעיקר על זה - אתם אחראיים!!!

במסמך זה לא נפרט את חובותיך כמחנך מדריך/ה וכחבר/ה בתנועה. נעסוק "רק" במשימה הכי חשובה שעומדת בפניך: משימת "שמירת החיים"! לא במילים גבוהות, לא בסיסמאות, בפשטות ובבהירות נגדיר לך את המשימה.

הכנת המבנה לפעילות:

1. לפני פתיחת כל יום פעילות, בכדי למנוע סכנות לחניכים, מחובתך לבצע סקר סיכונים במבנה ובחצר. עליך לערוך סיור יסודי מסביב למבנה ובתוכו ולחפש סכנות. לרשותך רשימת מבדק (ראה בחוברת זו).
2. מחובתך לקיים בדיקה שנושאה סריקת ביטחון (חפץ חשוד וכו').
3. מחובתך לקיים בדיקה שנושאה בטיחות, תברואה מפגעים וסכנות.
4. בעת גילוי ליקויים עליך לטפל בהם מיידית וככל שאין אפשרות כזו, עליך לדאוג להרחקה של מהחניכים מהאיזור המסוכן ובמידת הצורך, למנוע כניסה למבנה/לחצר.
5. עליך לעדכן את הרכז הממונה עליך בדבר מצבו של המבנה וכן לעדכן בטלפון להודעות חירום (בשיחה או בהודעת ווטסאפ) - 055-9876660.
6. במבנה צריך שיהיה: ציוד לכבוי אש תקין, ציוד עזרה ראשונה, מים זורמים, כיור נקי ולא שבור, שירותים נקיים ושלמים, חומרי ניקוי וחיטוי, נייר טואלט, סבון.
7. מחסן הציוד הינו נקודת תורפה, יש למנות צוות מחסן שידאג לסדר לניקיון ולבטיחות, חל איסור להכניס למחסן חומרים מסוכנים וציוד פגום.
8. במידת הצורך, עליך לעדכן את הרשות המקומית בנוגע לליקויים בבטיחות המבנה או במראה שלו ולבקש מהם סיוע ופתרונות לכך.
9. בסוף יום פעילות הקפד על נעילת המבנה כשהוא מסודר ותקין. עליך להיות מודע לכך, שאתה אחראי על בטיחות החצר גם כשאתה לא נמצא בפעילות במקום.

הגעת החניכים לפעילות וחזרתם הביתה בשלום

1. עליך להסביר לחניכים ולחניכות את הסכנות שבדרך מהבית ובחזרה.
2. מחובתך להנחותם בתחום בטיחות בדרכים (ראה בחוברת זו).
3. מחובתך להנחותם על אופן ההתמודדות עם אלימות ומפגעי הדרך.
4. עליך ללוות את חניכך כשצריך, ולוודא הגעה בטוחה ליעדם.

זכור אתה אחראי לשלום החניכים והמדריכים גם בשלב ההגעה לפעילות ובדרכם מהפעילות הביתה.

בזמן הפעילות

1. יש להציב מדריך אחראי בחצר, כשהיא פעילה ושוקקת. (באחריות הרכז המקומי לתדרך לכך).
2. יש לקחת בחשבון שילדים/חניכים טיבם לרוץ ולהשתולל. יש להיערך לכך ולנקוט באמצעים שיבטיחו שגם בתנאים אלו לא יהיו נפגעים.
3. במקרה של אירוע אלימות יש להזמין את המשטרה בדחיפות ולעדכן את הרכז הממונה.
4. יש לפקח על בטיחות המשחקים (ראה בחוברת זו).
5. בכל רגע נתון בזמן הפעילות יש לספור את החניכים והמדריכים ולדעת את מיקומם.

הדרכה והסברה של נהלים ודגשים בתחום שמירת החיים

1. יש לחנך וללמד את החניכים- והמדריכים שבאחריותך - לשמירת החיים. לצייד אותם במיומנות, במודעות ובהבנה שתבטיח את חייהם גם בפעילות התנועתית וגם מחוצה לה. ולשם כך עליך לבצע את הפעולות הבאות.
2. יש לקיים תדריך שבועי בנושא שמירת החיים למדריכים הצעירים.
3. יש לתלות על לוח המודעות את הפלקט והתדריך שנכתב לזכרו של איל צור ז"ל (ראה בחוברת זו).
4. יש לתלות במבנה שלטי אזהרה ותזכורות בתחום הבטיחות.
5. בחוברת "נשבעים לחיים" וב"פנקס כיס לתדריכים" מרוכז כל המידע שיסייע לך בחינוך ובהדרכת חניכך ל"שמירת החיים" בפעילות המקומית ובפעילויות החוץ.
6. באתר האינטרנט של התנועה ב"חריש לחיים" <https://mhaim.co.il>, ישנו קישור לחוזר מנכ"ל משרד החינוך שהוא המסמך שמחייב את כולנו בפעילותנו בתנועה, בנוסף, ניתן למצוא באתר גם את נהלי התנועה ואת סיכומי פורום לקחים. מסמכים אלו, בנוסף לחומר המפורט בסעיף 5, מהווים הבסיס המחייב על פי חוק, לכל פעילות ולכל התנהלות במסגרת התנועה.
7. מידי חודש נשלח לדואר האלקטרוני שלך מייל ואילו נצרף את סיכום פורום לקחים של התנועה. נצרף לידיעתך את התאונות וה"כמעט" תאונות שהתרחשו בחודש הקודם, נצרף נהלים חדשים, עדכונים וחומרי רקע. מחובתך לוודא שהמייל הגיע לידיך, ולטפל במידה ולא קיבלת אותו, לקרוא לעומק את התכנים ו לפעול בהתאם לפרסומים אלו.

הטיול, המחנה, יום שטח, פעילות חוץ

1. פעילויות החוץ מוציאות אותנו לשטח זר שיוצר גירויים חדשים ושונים לחניכים ולמדריכים. יש להיערך לכך בהתאם, באמצעות תדריכים מתאימים ותוך נקיטת האמצעים הנדרשים כדי לוודא שהפעילות מוגנת ובטוחה.
2. פעילויות חוץ מחייבות "תחקיר מקדים ואישור תוכניות": המדריכים הצעירים יתוחקרו על ידיך – המדריך הבוגר - ואתה הבוגר תתוחקר ע"י הרכז האחראי עליך.
3. לתיאור ולהנחיה מפורטת ביחס לארגון טיול ופעילות חוץ - ראה מסמך ייעודי.

התנהלות באירוע חרום

1. עליך להיות דוגמא לתפקוד בקור רוח ובסדר נכון. כדי להיערך למצב חרום עליך לקיים מפגש חשיבה מקדים: לחשוב על תרחישים, לדמיין אירועי חרום ולתכנן בתנאים רגועים, מהו סדר הפעולות הנכון.
2. במצב חירום השאר הודעה בטלפון להודעות חירום (בשיחה או בהודעת ווטסאפ) - 055-9876660. למרחב חיים ולרכז הממונה עליך. יש לפרט את פרטי האירוע לציין מיקום, שם ומספר טלפון. לאחר דקות קצרות יתקשרו אליך לסיוע/ ייעוץ בניהול מצב החרום.
3. זכור שבאירוע פציעה החובה הראשונה הינה מתן סיוע רפואי לנפגע! אין לחשוש מהזמנת אמבולנס ובמקרים חמורים ניידת לטיפול נמרץ. מס' טלפון 101 .
4. יש לדווח בטופס לביטוח על כל פציעה משמעותית שהתרחשה בפעילות.
5. יש לעדכן את הורי החניך בצורה אחראית, זהירה רגישה ובוגרת.

חובות וסמכויות המדריך והרכז

1. המדריך יתחיל פעולתו רק לאחר שהוסמך לכך (מד"צ בקורסי ההדרכה, חבר שנת שירות בסמינר משלחת/ גרעינר בסמינר הכוון אחרים ראה בהתאם). על הרכז הממונה לוודא הסמכה זו.
2. רכז קן /סניף/ בית נושא באחריות כוללת לפעילות בקן/בית כולל חניכה ליווי ופיקוח .
3. רכז המעגל /רכז המחוז – נושאים באחריות כוללת לפעילות במחוז/מעגל ובאחריותם לקיים מערך ליווי חניכה ופיקוח על הנעשה באחריותם. לא תתקיים פעילות כל שהיא ללא אישורם.
4. רכז המעגל/רכז המחוז יתנהלו בהתאם להגדרות התפקיד שנקבעו להם, יקפידו על פירוש המשימות, הסברת תחומי האחריות והסמכות, ויוודאו כי מתקיים כיסוי מלא של תחומי אחריותם. בין היתר, יפעלו לחניכה, ליווי ופיקוח אפקטיביים בשטח, לשם הבטחת תפקוד תקין ובטיחותי של המקום שבתחום אחריותם. לא תתקיים פעילות כל שהיא ללא אישורם.
5. רכזים אלו יבצעו סקר בטיחות במבנה ובחצר אחת לחודש בהתאם לקריטריונים המפורטים בדף המבדק מתוך חוזר המנהל הכללי של משרד החינוך .
6. בכל תחילת שנה, יחתמו כל ממלאי התפקידים על הצהרה לפיה בכוונתם למלא את נהלי שמירת החיים". (באחריות הרכז הממונה לוודא את חתימתם)
7. כל ממלאי התפקידים ממין זכר יסכימו לבדיקה שנתית בדבר העדר הרשעות בעבירות מין.
8. כל ממלאי התפקידים יפעלו ללא לאות למנוע את התאונה הבאה, ול"שמור על החיים". הם יעשו זאת בכל דרך כולל תדריך מונע, הטמעת נהלי שמירת החיים, בקרה שוטפת, ביטול פעולות מסוכנות, לימוד והסברה, הפקת לקחים, תחקירים מקדימים אישורי תוכניות וכו'.
9. ממלאי התפקידים יחזיקו רשימות ופרטים אישיים של חניכיהם, כולל פרוט של בעיות רפואיות, בעיות מתחום ה'רגש והנפש', מגבלות וכל מידע רלוונטי אחר שעשוי לסייע בשמירת חייהם.
10. מפקד טיול או מחנה יאושר ע"י הרכז האחראי עליו
11. כידוע, רוב מדריכי התנועה הינם צעירים ובעלי ניסיון מועט. מחובות הרכזים לעשות שימוש בניסיון הרב, להפגין אחריות ודריכות מוגברת ולאזן בכך את חוסר ניסיונם של המדריכים.

תמצית הוראות הביטחון והבטיחות

1. מדריך או רכז שבחר למלא תפקיד בתנועה נשבע לשמירת חיי חניכיו וחבריו בתנועה, נושא באחריות הכבדה לשמירת חייהם.
2. ההנחיות שהתנועה כפופה להם מפורסמות בחוזר מנכ"ל משרד החינוך, המרוכז בחוברת לפי נושאים החוזרים מופצים לרכזי הפעילות/רכזי המחוזות אחת לתקופה. החוזרים העיקריים, שבהם מרוכזות מירב ההנחיות הם: טיולים במערכת החינוך, קייטנות ומחנות, פעילות חוץ, ספורט ונופש חוץ בית ספרית.
www.education.gov.il
3. ההנחיות וההוראות בתחומי הבטיחות והביטחון אינן בגדר המלצה אלא הן מחייבות ויש ליישמן ולבצען במלואן!
הפרת ההוראות הנ"ל, מעמידה את מי שעובר עליהן בסכנה לחשיפה לתביעה משפטית, או להעמדה לדין בפלילים.
4. כל רכז / מדריך / גרעינר / ש"ש / מש"צ / מד"צ או ממלא תפקיד כזה או אחר, ממונה בזאת כאחראי לבטיחות, ביטחון ולפיקוח על מילוי ההנחיות וההוראות הרשומות בחוזרי המנכ"ל או בחוזרים ובהנחיות שבע"פ שהוצאו ע"י מרכז התנועה! מטרת העל בפעילותינו היא לשמור על חייהם ושלמותם של חניכינו ומדריכנו. מטרה זו תקפה במבנה הפעילות, או מחוצה לו, במפעל, בטיול ובכל מקום בו מתקיימת פעילות תנועתית.
5. על כל מדריכי התנועה הבוגרים והצעירים לעבור הדרכה שוטפת ומתמשכת בתחומי הבטיחות. עליהם לשמש כרכזי בטיחות בפעילות התנועה.
באחריותם של רכזי המעגלים והחטיבות התנועתיות לקיים בתחילת שנת עבודה - בכל הפורומים התנועתיים ולכל מדריכי ורכזי התנועה הצעירים והבוגרים הדרכת ריענון ותזכורת בכל הקשור להנחיות ביטחון ובטיחות, וכן ריענון של ההנחיות שב חוברת "נשבעים לחיים" ושל חוזרי מנכ"ל משרד החינוך (להם אנו כפופים!!) בכל כינוסי הצוותים השגרתיים יש לקיים תדריך בתחום שמירת החיים בהתאם לאירועים שעל הפרק.
6. לפני כל פעילות, בוודאי פעילות חוץ, יש לבנות תוכניות מפורטות, להיערך לקראתה ביסודיות, תוך הפגנת חשיבה ותשומת לב מעמיקה.
7. לפני כל אירוע קיימת חובה לבצע הגדרת תפקידים לסגל המשתתף.
8. לפני כל אירוע, קיימת חובה לבצע תדריכים ולפרט את הנחיות הבטיחות. להזהיר, להנחות ולוודא!
9. קיימת חובה להוציא רישיון לטיול/מחנה/פעילות חוץ מהלשכה לתיאום טיולים, זאת באמצעות "הטופס האפור" (תאום ביטחוני), בכתובת האינטרנט www.mokedteva.co.il. חובה זו חלה ביחס לכל אירוע תנועתי שמתקיים בכל רחבי הארץ על פי רשימת סמלי המוסד התנועתי (אירוע תנועתי היינו: כנס, סמינר, לינה, השתלמות, טיול, מחנה או מפעל מכל סוג שהוא).

10. **קיימת חובה לדאוג ללווי האירוע ע"י צוות אבטחה וכן לדאוג לליווי רפואי של אירועים אלו (ע"פ הצורך - אמבולנס, רופא, מציל, חובש, מע"ר וכו').** זאת בהתאם להנחיות שרשומות על הרישיון המאושר (ראו סעיף קודם) ובדיקת חברות האבטחה והרפואה שהינן מוסמכות ומאושרות.
11. **יש לתאם כל פעילות חוץ קניית במערכת אישור הפעילות ב"טופס האדום":** יש למלא על גבי הטופס את פרטי האירוע המתוכנן ולהעבירו לרכז הממונה לתחקור ולאישור, ולאחר מכן למרחב חיים לבקרה ולהערות נוספות. **בחלק מהפעילויות, תהליך אישור התוכניות (טופס אדום) יתבצע באישור של הרכז האחראי בלבד -** רכז שהוסמך לאשר פעילות (השתתף בהכשרת מאשרי פעילות). כלומר, ללא העברתן לבקרה במרחב חיים כגון: לינה בישוב, לינה בקן, סמינר ברביד וכדומה (במקרים אלו תתבצע ביקורת מדגמית).
12. **"הטופס הירוק" הינו טופס מקביל שנועד לאשר חג מעלות, כנס או עצרת -** הוא יועבר בסדר כאמור. טופס אדום/ירוק יש לשלוח על: פעילות חוץ, פעילות שכוללת לינה, טיול, סמינר, נסיעה מחוץ לעיר, רחצה בבריכה וכל פעילות שחורגת משגרת הפעילות הרגילה.
13. מערכת אישור הפעילות, מייצרת תהליך אישור פעילות סדור ומובנה ומכילה זיכרון ארגוני ארוך טווח. מטרתה של המערכת היא למנוע תקלות או תאונות פוטנציאליות בפעילויות התנועה, בעזרת ניהול שיטתי של בקרה ותחקיר מקדים לפעילויות החוץ ולפעילות בעלת פוטנציאל סיכון גבוה. כל זאת על ידי רכז/ת ממונה כערכאה ראשונה ומרחב חיים כערכאה שנייה. קישור למערכת נמצא באתר חריש לחיים <https://mhaim.co.il>.
14. בפעולות משותפות, אירוח אצל גופים, פעולות מול ארגונים ומוסדות, **יש לבצע ברור מקדים** ולבחון מי המארגן? מי נושא באחריות? מי אחראי לתחומי הב.ב.ב? מי אומר למי? מה אחריות ממלאי התפקידים? שלנו / שלהם? לנוחותכם טופס בדיקה, שמו "הטופס הסגול".
15. לקיום האירועים הבאים: הפגנות, עצרות, הרקדות המוניות וחגי מעלות, **חובה להוציא אישור מיוחד - "רישיון אירוע"** האישור הינו אוסף של תיאומים בכתב עם הגורמים הבאים: המשטרה, מכבי אש, מד"א. התיאום צריך לקחת בחשבון את ימי ההקמה והקיפול. באירועים רבי משתתפים קיימת דרישה להוצאת רישוי עסקים.
16. באירועים גדולים **יש להקים מטה/ חפ"ק/** מפקדה שתפקידה לנהל את האירוע וכן לאסוף מידע, נתונים, פרטי משתתפים, אירועים חריגים, טלפונים בחרום, הכנת תוכנית ותוכנית חלופית, משימות ומערך ביקורת לטיפול הולם במשמעת.
17. **תנאי מוקדם לקיים גלישה (סנפלינג), פארק חבלים, רפסודיה, רחצה בים ובבריכה הינו אישור מיוחד** לאחר תחקיר רכז ממונה וקבלת מסמכים מתאימים. הפעילות כולה צריכה להתבצע בכפוף לחוזר מנכ"ל משרד החינוך בעניין.
18. **מספר הטלפון להודעות חירום בשיחת טלפון או בהודעת ווטאספ הינו 055-9876660 . המספר חייב** שיהיה ידוע בקרב מדריכי התנועה. בכל אירוע חריג, תאונה, נפגעים, מצב חירום ובסוגיה דחופה שיש

לה השלכות לשמירת החיים נדרש עדכון הרכז הממונה והודעה לטלפון החירום. פעם בחודש מתכנס

פורום לקחים בו

נלמדים כל המסקנות והלקחים מאירועי החירום של אותו חודש, מסקנות פורום זה מופצות ברחבי התנועה.

לעיתים נימצא במצבים שפתרונם לא מצוי בנוהל, אין הנחייה ברורה, אין פתרון פשוט, אין הגדרה בחוזר מנכ"ל, **במצבים אלו נבצע ניהול סיכונים!** ניהול הסיכונים יתייחס לסיכונים ולסבירות לבצע את הפעילות, את השקלול נכניס לטבלה שתמפה את רמת הסיכון, על פיה נפעל!

19. **לפני כל פעילות יש לערוך "סקר סיכונים בטיחותיים"** - במבנה הפעילות, בפעילות חוץ ובאתר אליו

הגענו. יש להקפיד על בטיחות: בנהיגה, בחשמל, במבנים, בציד, בכלי עבודה וכו'.

20. **לפני כל פעילות במבנה יש לערוך "סקר בטחון"** (חפץ חשוד, דמות חשודה, זרים) וזאת בפעילות במבנה ומחוצה לו.

21. יציאת חניכים למפעלים תהיה אך ורק לאחר **אישור הורים**, אישור שחיה ואישור בריאות. היא תבצע בליווי מדריך בוגר שמכיר היטב את חניכיו ובקיא בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך והוא מתודרך ומאורגן היטב למשימתו.

22. **יש לחזור לרענן ולוודא ביצוע נוהלי בדיקת נוכחות** וספירת משתתפים באירועי התנועה השונים.

23. **במקרה חירום רפואי** חשוב לפעול בקור רוח, לתת מענה רפואי ראשוני, לנהל אזעקת עזרה ופינוי תוך השגחה חינוכית על הסובבים.

24. **יש לשים דגש רב בנושא בטיחות וזהירות בדרכים:** חציית כבישים, הליכה נכונה וכו'. רכבי התנועה: ינהגו ברכבי התנועה נהגים, רק לאחר שעברו את אישור קצין הבטיחות בתעבורה. על נהגי הרכבים להשתתף בקורס לנהיגה נכונה והם נדרשים לאחריות וזהירות רבה, להקפדה על מצב מכני תקין של הרכב, לזהירות מעומס יתר, ערנות וריכוז בנהיגה. הנהיגה בלילה דורשת אישור מיוחד!

25. **הרחצה** בים ובבריכה, במקווי מים, שיט אבובים וכו' - הינן פעילויות, שרמת הסיכון בהן גבוהה. יש ללמוד לפני כל סוג פעילות ימית, מהן חובות הבטיחות ולהתרחץ רק במקומות שהוכרזו והורשו לרחצה.

26. **חל איסור חמור לבצע פעילויות העלולות להפחיד את החניכים**, להשפילם או לסכנם בכל דרך שהיא.

27. **חל איסור חמור ומוחלט להשתמש, להחזיק או לבוא במגע עם אבק שריפה**, מגנזיום ו/או כל חומר דליק, נפיץ ופירוטכני שהוא. האיסור כולל גם כל ציוד או תחמושת צבאית. בטקסי אש ניתן באופן חריג,

להשתמש ביוטה וסולר בלבד! (לא בנזין). זיקוקי דינור ניתן להפעיל לאחר אישור חבלן משטרת, עמידה בהנחיות המשטרה והפעלה ע"י מפעיל מוסמך בלבד. כמו כן חל איסור מגע עם כל חומר רעיל או מסוכן.

28. **בטחון אישי** - יש לשים לב לביטחונכם האישי בכל פעולה ופעילות, יש להקפיד לא ללכת או לנסוע לבדכם בשעת חשיכה, יש להקפיד ולטייל באחריות, יש לעדכן את גרעינכם וסביבתכם על מיקומכם ועל הלוח היומי שלכם, דאגו להתרחק ממקום אלימות, סכנה, הטרדה מינית וכו', דאגו להיות בקשר ולהצטייד במכשיר

סלולארי טעון וברשימת טלפונים לשעת חירום. לדאוג לבריאותכם, להיבדק, לטפל, להתחסן, לבצע רפואה מונעת.

29. **אישור פעילות לחברי שנת השירות בפעילות שאיננה משימתית;** סמינרים , טיולי גרעין, טיולי חוות הכשרה, טיולי גרעיני עודד וכדומה, שיתקיימו מחוץ לשטח העירוני יתאמו את הטיולים הנ"ל באמצעות "מוקד טבע". הכניסה לאתר מוקד טבע הינה בכתובת אינטרנט <https://mokedteva.co.il> (בסמל מוסד ייעודי לפעילות ש"ש). השירות הינו שירות בתשלום שישולם על ידי התנועה. תיאום הטיול יקנה לגרעין המטייל ליווי, מידע בטיחותי ובטחוני והתראות במצבי חירום כמפורט. תיאום זה הינו חובה! על כל פעילות של גרעין/חוזה/ ש"ש יש לתאם באתר "מוקד טבע" ולמלא 'טופס אדום'.

30. **אתר "חריש לחיים"** - <http://mhaim.co.il> - באתר זה ישנן ההנחיות התנועתיות והנחיות חוזרי מנכ"ל שעל פי הן אנו מחויבים לפעול.

סעיפים אלה הינם התמצית העיקרית של ההנחיות.

על כל אחד ואחת להשקיע זמן ומחשבה: לקרוא, להבין, להתארגן ולתכנן את בטחון החניכים! החמירו עם עצמכם מראש!

אין מעמד נורא יותר, מאשר לבשר בשורה רעה להורי החניכים.

הם לא מוכנים לקבל טעויות !!! ובצדק !!!

באחריות רכז הקן לפרסם פלקט זה ולוודא שהוא מובן לכל ומיושם במלואו

פלקט תזכורות למדריכים ולחניכים לשם אבטחת הפעילות

הפלקט לזכרו של אייל צור ז"ל

1. אזור פעילות שנראה שיש בו ליקוי בטיחות (כגון: זכוכית שבורה, ברזל בולט, מעקה רופף, חשמל גלוי, ריצפה חלקה, חוסר במגן אצבעות, אסלה שבורה) יש לסגורו מיד ולמנוע כל גישה של חניכים ומדריכים כאחד! במקביל, יש לדווח לרכז הממונה
2. התנועה מבצעת ביקורות בטיחות ואף עושה מאמצים לגיוס משאבים לשם תיקון הליקויים וסילוק המפגעים.
3. אסור באיסור חמור להחזיק בשטח הפעילות ובחצר חומרים ואביזרים מחוללי סכנה כגון: בלוני גז, דלקים, חומרי ריסוס והדברה וחומרים דליקים ומסוכנים אחרים.
4. קיום חג המעלות טעון רישוי עסק, מחייב מינוי רכז בטיחות ובטחון, ועריכת סקר סיכונים! חייבת להינתן תשומת לב מיוחדת לתיאום הבטיחות בהכנה לחג, במהלכו ובפירוקו. חשוב להקפיד על מילוי כל ההנחיות כולן יחד!
5. יש להעביר את פסולת חגי המעלות והפורימונים (כגון: ברזל, שאריות תיל וכו') לפח האשפה ולמנוע השארתם כמפגע בשטח.
6. חל איסור להתעסק או "לתקן" את מערכת החשמל. התיקון מותר אך ורק לחשמלאי מוסמך בעל תעודה.
7. יש לקיים ביקורת "מפגעים" ו"סקר סיכונים" לפני כל פעילות בחצר ובמבנה המיועדים לפעילות: חלון שבור, סורג עקום, בזנ"טים בולטים, מעקה רופף, מהמורות, הפרשי גובה, שלוליות וכו'.
8. מבנה שעבר ביקורת ותיקון ליקויים, יזכה בתעודת כשירות רשמית ממוסגרת שתיתלה בחדר מד"צים.
9. הפעילות תחל רק בנוכחות מדריך בוגר שהוסמך לתפקידו. על המדריך להיות מצויד בטלפון נייד ומספרי טלפון לשימוש בשעת חירום.
10. בפעילות רבת משתתפים בתוך מבנה ימצא מגיש עזרה ראשונה. במבנה יהיה ארון ובו ציוד רפואי לעזרה ראשונה.
11. יש לפסול משחקים מסוכנים (כגון: קפיצות על כסאות וספסלים, החלקות, דילוגים וכו'). "משחק מסוכן מחליפים - במשחק בטוח". חשוב לחדד את מודעות המדריכים (קומונרים ומד"צים) לתכנון משחקים בטוחם בלבד לכל הגילאים בכל התחומים.
12. א"ש לילה: האישור ליציאה יינתן רק לאחר בדיקת התוכניות ואישורן, ולאחר קיום תדריך למדריכים הצעירים ולמשתתפים.
13. לקראת פעילות חוץ יישובית טיול או מחנה: חובה לעמוד מראש בנוהל מלא של תיאום טיולים: רישיון, חובשים, מאבטחים, רכב פינוי, ליווי מבוגר, טופס אדום וכו'.
14. חל איסור להעביר אש בשטח, במבנה ובחצר הפעילות. יש לבדוק תקינות ציוד כיבוי האש. הבערת אש מחייבת המצאות ציוד כיבוי אש כנדרש ומותרת רק באישור רכז בוגר.
15. הפחדות ומבחני אומץ אסורים! יש לנהוג בכבוד עם החניכים!
16. הדאגה והאחריות לחניכים מתחילה לפני יציאתם מהבית, ועד אחרי חזרתם בשלום לביתם ולמשפחתם.
17. תאונות הדרכים הרבות והכבישים המסוכנים מחייבים אותנו להתנהגות נכונה וזהירה בעת חציית כביש וצעידה לצידו. יש לחסום יציאה משטח הפעילות לכיוון כביש, ולפתוח פתח חלופי.
18. חברי תנועתנו שומרי חוק! מקיימים את חוזרי המנכ"ל משרד החינוך ומונחים על-ידי רשויות המדינה בתקנות ובהוראות שמטרתן לשמור על החיים והבריאות.

מוקדש לזכרו של איל צור ז"ל
בן קיבוץ גבת, חבר בגרעין "שאלו"
מדריך, קומונר שנהרג בתאונה מחרידה במסגרת פירוק
חג המעלות של קן בורוכוב, אור ליום ראשון
בתאריך 24.9.2000, כ"ד אלול תש"ס

סיכום פורום לקחים לקראת מפעלי הקיץ

התקיים דיון עומק בפורום לקחים על אתגר ה - "אפס נפגעים"

חברי הפורום דנו בשאלה איך עושים נכון מגבירים פעילות אך מונעים את התאונה.

הבסיסים:

1. נציית לחוקי המדינה, נלמד, נשנן ובבצע את הנחיות חוזר מנכ"ל
2. בבצע את הנחיות התנועה שפורסמו בפרסומי פורום לקחים וכן בחוברת "נשבעים לחיים", חוברת הפעילות וההנחיות שהוצאו לקראת הקיץ ובפנקס הכיס לתדרכים שהופק לקראת פעילויות הקיץ השונות.
3. נאשר את התהליכים הנוגעים לחניכים: היכרות עם החניכים, בדיקה מוקדמת של בעיות רפואה ורגש נפש, תדריך מקדים ליציאה לפעילות, תאום ציפיות ובעיקר תדריך בטיחות ושמירת חיים.
4. נציין בפלייר להורים את הדרישה לתדריך שלהם, תדריך להתנהגות, לשמירת חיים.
5. נדרוש הכנה בתחומי שמירת החיים לכלל המדצ"ים של התנועה.
6. הכשרה מלאה למדריכים, לקומונרים, לרכזי הקינים והסניפים, תרגולים, תדרכים והעמקה בשמירת חיים.
7. בבנה פעילות שמתאימה ליכולות החניך, לכושרו, לגילו ולניסיונו התנועתי.
8. כל פעילות חוץ תעבור תחקיר ואישור 'טופס אדום'.
9. לפעילות הקיץ נבחר ספקים שיתנו שירות ברמה גבוהה ואשר יעמדו בדרישות הדין – לדוג' רפואה ואבטחה, הסעות בטוחות וכו'...
10. המשתתפים בפעילויות השונות יקיימו הכנות (מדריכים וחניכים) לקראת הפעילויות השונות תוך הכרות עם הנהלים בפעילות, סיור להכרות המחנה (מתקני המחנה, שגרה וחירום), תרגול ומוכנות לאירועי חירום.
11. רכזי המחנות, רכזי הקייטנות, רכזי הבטיחות, רכזי בטיחות אש, רכזי תברואה אשר ממלאים תפקידים בקיץ יעברו הסמכה רשמית ע"י הגורם הממשלתי האחראי ובנוסף יקבלו הכשרה בשטח של התנועה, כולל תרגול, אימון מעשי ולימוד השטח. (פעולתם מחייבת תעודה עדכנית).

12. רכזי המחנות והפעילויות יתנו משקל מכריע לעמדתם המקצועית של רכזי הבטיחות, הסגנים, וקמב"צ שמירת החיים, בבחינת הפעילויות עד כדי מניעת קיום פעילות מסכנת במקרים המתאימים.
13. הפעילויות המקומיות - קייצות, פעילויות רב יומיות יערכו ע"פ חוק ותוך שימת לב מוגברת לנושא הבטיחות: בטיחות במבנה הפעילות מחייבת "סקר כהרף עין", בטיחות בהסעות מחייבת "טופס כחול", בפעילות מים – מתחייבת חלוקה לזוגות, וסריקה וספירה בכל עת ובכל שינוי מצב.
14. חוזר מנכ"ל משרד החינוך מרחיב בנושאים אלו ויש ללמוד ולבצע היטב את הדרישות.
15. הנהיגה בפעילות הקיץ בשל העומס תתואם מול קמב"צ הסעים / דמות האחרית על שמירת החיים בפעילות ותיבחן על ידו.
16. נסיעה בלילה בין השעות 22:00 ל 06:00 – תבוצע רק לאחר אישור של רכז המפעל/המחנה/היער. יש להימנע מנסיעות לא הכרחיות.
17. ממלאי התפקידים השונים יבחרו, יוסמכו לתפקידם ויאשרו ע"י רכז המעגל/המחוז/הממונה ורכז הפעילות בשטח.
18. המחנות שמחייבים קבלת רישיון עסק יעברו ביקורת של נציגי הרשות הרלוונטיים (משטרה, משרד הבריאות, משרד החינוך - בטחון, בטיחות, תוכן חינוכי, כיבוי אש וכו'...) וייצאו אל הפועל רק לאחר קבלת האישורים הנדרשים.
19. באחריות רכזי המחנות לפעול לקבלת רישוי עסקים למחנה (שאינו כפר החורש).
20. לכל פעילות חוץ יש חובה לקבל רישיון תאום טיולים לקיום הפעילות. (כל פעילות חוץ כולל מחנות סמינרים וקייצות).
21. כלל פעילות הקיץ תתקיים תחת "חוק הקייטנות" ויוגש בגינה ע"פ הצורך והחוק אישור תוכן חינוכי למשרד החינוך.
22. כלל הגברים הפועלים בפעילות הקיץ/במחנות נדרשים לבדיקה משטרתית בדבר העדר הרשעה בעבירות מין. (כולל עובדים זמניים/ מתנדבים/ מדריכים וכו').
23. רגע לפני המחנה בכפר החורש נקיים בדיקת בטיחות ע"י מומחה חיצוני.
24. נקיים לפני כל פעילות, כינוס מיוחד, שמכונה "בעשר לפני" בנוכחות הסגל הבכיר של המחנה נשאל את עצמנו מה נשאר לא סגור? מה מדאיג ולא פתור? נשאל, לדעתכם, ניתן לפתוח את

המחנה? נזמין את רכזי התחומים להעביר תדריך אחרון, נוודא שכל ממלאי התפקידים מתודרכים לתפקידם, כשנרגיש שאפשר, נכריז על פתיחת המחנה.

25. בפעילויות נזכור לתדרך, להזהיר ולוודא! חריגות, תאונות, כמעט תאונות או אירועי חירום אחרים מכל סוג שהוא יש לדווח בשיחה טלפונית או בהודעת ווטסאפ לטלפון החירום - 055-9876660.

26. במהלך הפעילות נקיים סיורים, נבצע בדיקות ובקורות נבחן ונכיר היטב את תפקוד המפעל.

בשם חברי פורום לקחים נאחל לכלל מדריכי ורכזי התנועה הצלחה רבה
האתגר - אפס תאונות!!!

קיץ 2025 (מלחמת 'חרבות ברזל')

מה נעשה לקראת הקיץ בכדי למנוע את התאונה?

נשאל את עצמנו - האם זה מספיק?

אנו מגיעים למפעלי הקיץ בדריכות גבוהה, בחששות וברצון עז לסיים את המפעלים ללא פגיעות בגוף ובנפש, להימנע מפגיעות מכל סוג.

השנה מתוספת גם המציאות הביטחונית המורכבת.

הרשימה שמובאת בזאת מתווספת לנהלים הקיימים והמקובלים בפעילות התנועה השגרתית. קיום תחקיר לפני פעילות, קיום תדריך לפני פעילות, פיקוח בשטח, ווידוא קיום הנהלים, בקרה, חניכת ממלאי התפקידים, דיווח על תאונות ו"כמעט תאונות", מתן תשומת לב, ניהול סיכונים ועוד.

להזהיר להנחות ולוודא!

יש להקפיד על קיום הוראות הרשימה המובאת בזאת במלואן, על פי הגדרת התפקידים, תחומי האחריות והסמכויות של ממלאי התפקידים. ממלאי התפקיד ימונו לתפקידם באישור הרכז הממונה ובאחריותו.

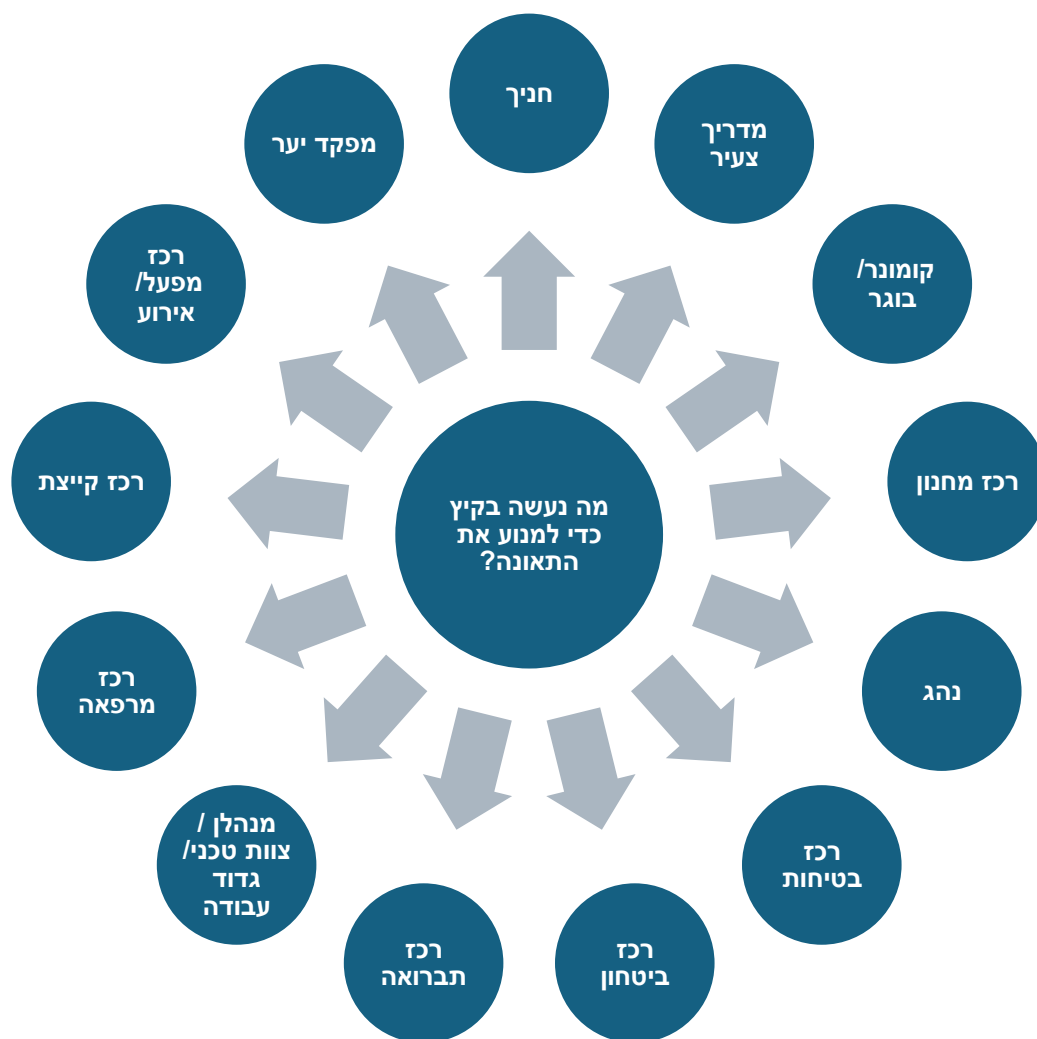
למען הסר ספק, הוראות החוק, חוזרי המנהל הכללי של משרד החינוך, חוק רישוי עסקים, הנחיות המשטרה ומשרדי הממשלה מחייבים אותנו ויש לפעול על פי הם.

תפקידנו כמדריכים להקדיש מחשבה ומשאבים, לגלות מעורבות, ולבצע את כל הפעולות הנדרשות כדי למנוע תאונה אפשרית.

חובתו העליונה של המדריך – לעשות הכול כדי למנוע תאונה! לעשות הכול כדי למנוע נפגעים!

בטיפול בסוגיות אלו יש חשיבות למתן הכשרה מיטבית ל למדריכים, זו כוללת את הגורמים הבאים:

1. חוברות הדרכה ונהלים ברורים .
2. התדרוך המרכזי (ה"פלייר הגנרי") וכלל התדרכים המקדימים.
3. המשמעת והמחויבות התנועתית של החניכים למדריכיהם.
4. הפלייר המקדים וגיוס ההורים לעזרת המדריכים (כולל עדכון בדבר מגבלות בריאות ו'רגש-נפש' של החניכים).
5. האמונה העמוקה בערך שמירת החיים (חינוך, חינוך וחינוך) והמסירות לו.

חניך במפעלי הקיץ

1. כל חניך מצוות למדריך.
2. החניך יקבל חוזר מפורט להורים ובו דרישה להערכות, לתאום ציפיות ולתדרוך ע"י ההורים.
3. הורי החניך יאשרו את השתתפותו בפעילות ללא התניות ויתדרכו את ילדם/ילדתם להתנהגות נאותה ובטוחה.
4. החניך והוריו ידווחו על כל בעיה רפואית ובעיית נפש רגש. באחריות המדריך הישיר לעדכן את רכזי המפעל ולדאוג שקימת הערכות המותאמת לצרכיו של חניך המדווח.
5. החניך יתוודך לקראת ובתחילת כל פעילות – תדרוך כללי וספציפי
6. החניך יתחייב להגברת המשמעת ולהקפדה על התנהגות בטיחותית כנדרש.

מדריך צעיר במפעלי הקיץ

1. המדריך יוכשר על ידי אחד מסמינרי ההדרכה הרשמיים של התנועה.
2. המדריך יוכשר ויעודכן לקראת כל אירוע.
3. המדריך ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
4. המדריך ילמד ויכיר את נהלי מפעלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
5. המדריך יתוודך באופן יומי ויעבור ריענון הנחיות ונהלים.
6. המדריך ידע את הבעיות הרפואיות של חניכיו כולל בתחום ה'נפש והרגש'.
7. המדריך ידאג לאישור הורים ולקבלת הסכמתם להשתתפות בנם/תם בפעילות ללא התניות.
8. באחריות המדריך להכין את עצמו לתדריך חניכיו, ולתדרך אותם בכללי המחנה/קייטנה כולל האיסורים ו"הקווים האדומים".
9. בסמינרי ההדרכה, מד"צים, וכלל סמינרי ההכשרות שהמדריך ייטול בהם חלק יכללו משבצות "שמירת החיים".

מדריך בוגר במפעלי הקיץ- (קומונר ובוגר)

1. יוכשר לקראת האירוע.
2. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
3. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
4. ישתתף בתדריך יומי ובריענון הנחיות ונהלים.
5. באחריותו להיערך לתדריך הסגל שתחתיו ולתדריך חניכיו.
6. ישתתף בהשתלמויות "חריש לחיים", ברשותו חוברת הנהלים "נשבעים לחיים" והוא בקיא בנהלי הבטיחות ובהנחיות "חריש לחיים".
7. ישתתף בהשתלמות לרכזי מחנות/קייטנות לקראת מפעלי הקיץ.

רכז מחנון במפעלי הקיץ

1. רכז המחנות נושא באחריות כוללת ומעשית לחיי חניכי המחנה.
2. הרכז יהיה בעל ניסיון בריכוז פעילות והדרכה במחנות קיץ ויוכשר לקראת האירוע.
3. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
4. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
5. יעביר תדריך יומי וריענון הנחיות ונהלים.
6. באחריותו להיערך לתדריך הסגל שתחתיו ולתדריך חניכיו.
7. ישתתף בהשתלמויות "חריש לחיים", ברשותו חוברת הנהלים "נשבעים לחיים" והוא בקיא בנהלי הבטיחות ובהנחיות "חריש לחיים".
8. יכיר את המחנה ואת שטח הפעילות – ישתתף בסיור מוקדם ביער. ישתתף בהשתלמות המאורגנות ע"י גורמי הממשלה (משרד החינוך/משרד הפנים/משרד הבריאות).
9. יבצע תחקור ע"י רכז ממונה לפני המשימה שבפניו ויעמוד בו בהצלחה.

10. יבחן מקדמית לאחר מכן גם בשטח את כלל הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות.
11. באחריותו להכין את כלל הסגל למשימתם – בשטח ובמחוז.
12. ישתתף בתדריך תחקור מסכם "עשר לפני המחנה".
13. יחזיק תיק מפקד הכולל את כלל האירועים וההנחיות לפעילות (רישיונות, בעיות רפואיות, רישוי עסק וחוזר מנכ"ל).
14. יחיל נורמות של שמירת החיים במחנה.
15. ישתתף בסיכום יום – תכנון והפקת לקחים.

נהג במפעלי הקיץ

1. נהג המחזיק רישיון כחוק.
2. עבר הכשרה וקיבל רישיון נהיגה תנועתית.
3. יעבור הכשרה לנהיגת שטח.
4. יתודרך ויעבור בקרה צמודה בכל יום/ בכל משימה.
5. נסיעותיו ירשמו במערכת הבקרה, ברכבים שכורים ירשמו הנסיעות בדוח רכב ידני שיימצא ברכב.
6. יתכונן לנסיעתו ויתכנן מסלולי נסיעה ודרכי גישה.
7. ידאג לתקינותם של הרכבים – לחץ אוויר, מים, שמן, ניקיון, טיפול בתקלות ותחזוקה.
8. יקפיד על שעות שינה מספקות לפני נהיגה – לפחות 7 שעות.
9. לא ינהג בשעות חריגות (בין 23:00 ל05:00) אלא באישור מיוחד של מפקד היער או רכז האירוע.
10. ישתתף בתדריך מסכם "עשר לפני המחנה".

רכז בטיחות במחנה

1. ישתתף בהכשרה של משרד החינוך לרכזי בטיחות.
2. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
3. יפעל על בסיס טבלת ניהול סיכונים ויקבל החלטות בנוגע לקיום / ביטול פעילויות בהתאם למטריצה
4. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
5. ישתתף בתדריך יומי ובריעון הנחיות ונהלים.
6. באחריותו להיערך לתדריך הסגל שתחתיו.

7. אחראי להפצה ולעדכון נהלים והנחיות וינחיל נורמות של בטיחות ושמירת החיים בקרב הסגל, המדריכים והחניכים.
8. יקיים סקר בטיחות באופן יזום מספר פעמים ביום, סקר מקדים, תוך כדי ואחרי אירוע.
9. לפני המשימה שבפניו, יקיים תחקור אצל רכז ממונה.
10. יבחן מקדמית ובשטח את כלל הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות.
11. ישתתף בסיכום יום – תכנון והפקת לקחים.
12. יכיר את המחנה ואת שטח הפעילות – ישתתף בסיור מוקדם ביער.
13. ישתתף בתדריך מסכם "עשר לפני המחנה".
14. יקיים בקרות על האירועים והפעילויות ע"פ תכנית המחנה בשטח
15. יתחקר אירועים, תאונות ו"כמעט תאונות".

רכז בטחון במחנה

1. בוגר השתלמות ביטחון כנדרש.
2. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
3. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
4. יפיץ נהלים והנחיות.
5. ישתתף בתדריך יומי ובריעון הנחיות ונהלים.
6. באחריותו להיערך לתדריך הסגל שתחתיו ולטיפול במצבי חירום.
7. יבחן את כלל הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות. יתחקר אירועים.
8. לפני המשימה שבפניו, יקיים תחקור אצל רכז ממונה.
9. יקיים סקר בטחון מקדים ותוך כדי אירוע.
10. ישתתף בהשתלמות המאורגנות ע"י גורמי הממשלה (משרד החינוך/משטרה/משרד הפנים/משרד הבריאות).
11. ישתתף בסיכום יום - תכנון והפקת לקחים.
12. יכיר את המחנה ואת שטח הפעילות - ישתתף בסיור מוקדם ביער.
13. ישתתף בתדריך מסכם "עשר לפני המחנה".
14. יקיים בקרות על האירועים בשטח.
15. יקלוט את המאבטחים, יתדרכם, יתעד את האישורים וההכשרות של כלל המאבטחים.

16. יכיר ויעמוד בפקודת האבטחה- הפק"מ.

17. יבצע וינהל תרגולים לסגל האבטחה.

רכז תברואה במחנה

1. בוגר השתלמות של משרד הבריאות.
2. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
3. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת פנקס הכיס.
4. יפיץ נהלים והנחיות וינחיל נורמות של תברואה ושמירת החיים בקרב הסגל, המדריכים והחניכים.
5. ישתתף בתדריך יומי ובריעון הנחיות ונהלים.
6. יקיים סקר תברואה מקדים לפני תחילת האירוע וסקר תברואה יזום מספר פעמים ביום.
7. באחריותו להתכונן לתדריך הסגל.
8. יתחקר אירועים.
9. יקיים תחקור אצל רכז ממונה לפני המשימה שבפניו.
10. יכיר את המחנה ואת שטח הפעילות - ישתתף בסיור מוקדם ביער.
11. ישתתף בתדריך תחקור מסכם "עשר לפני המחנה".
12. ישתתף בסיכום יום - תכנון והפקת לקחים.
13. יקיים בקורות על האירועים בשטח.

מפקד היער

1. לתפקיד ימונה רכז ותיק שהשתתף בשנים האחרונות במחנות במכלול תפקידים ומכיר את הנהלים ואופני הפעולה של מחנה על בוריים.
2. ילמד ויכיר את תכנית הפעילות.
3. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
4. יבחן את הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות. ינחיל נורמות של שמירת החיים במחנה.
5. יארח ויקבל פיקוח, ייצג את המפעל בביקורות רשמיות (יעדכן בהודעת חירום 055-9876660).
6. באחריותו להתכונן לתדריך הסגל שתחתיו.
7. יפיץ נהלים והנחיות.
8. יתחקר אירועים ויפיץ את מסקנותיו.

9. ישתתף בהשתלמות המאורגנת ע"י גורמי הממשלה (משרד החינוך/משטרה/משרד הפנים/משרד הבריאות).

10. ינהל סיכום יום – תכנון והפקת לקחים.

11. יכיר את המחנה ואת שטח הפעילות - ישתתף בסיור מוקדם ביער.

12. יוודא הכנת הסגל למשימתם - בשטח ובמחוז.

13. ינהל תדריך תחקור מסכם "עשר לפני המחנה".

14. יקיים בקרות על האירועים בשטח.

15. ילמד ויכין את עצמו לניהול מצבי חירום.

16. יחזיק תיק מפקד הכולל את כלל האירועים וההנחיות לפעילות – רישיונות, בעיות רפואיות, רישוי עסק וחוזר מנכ"ל.

רכז מרפאה/רפואה

1. רכז המרפאה הינו בעל ניסיון ניהולי במחנות וטיולים ומונה לתפקידו.

2. ירכז את כלל הבעיות הרפואיות של כלל השוהים במחנה (חניכים, מדריכים, סגל ועוד).

3. יכיר היטב את חוזר מנכ"ל מחנות/טיולים/קייטנות בפרק הרפואה.

4. יובשר לטיפול וניהול מצבי חירום רפואיים.

5. ינהל מעקב יומי על כלל האירועים הרפואיים והטיפוליים שניתנו ויעדכן את רכז המפעל בהתאם.

6. ינהל את מערך הדיווחים לחברת הביטוח.

7. ישתתף בתדריך תחקור מסכם "עשר לפני המחנה".

8. ישים דגש על מתן ליווי רפואי לגיחות, א"שי לילה, טיולים וכו'.

נאמן בטיחות

1. בתפקיד ישמש קומונר אשר הוסמך לתפקידו ע"י רכז המחנות.

2. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.

3. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".

4. יסייע בתדריך יומי וריענון הנחיות ונהלים.

5. ידווח על כל אירוע/מפגע ו"כמעט תאונה" לרכז הבטיחות.

6. יסמן ויזהיר את הסובבים עד טיפול במפגע.

7. יקיים סקר בטיחות מקדים, תוך כדי ואחרי אירוע בשטח הפעילות שבאחריותו.

8. יקיים תחקור אצל רכז ממונה (מפקד מחנות) לפני המשימה שבפניו.

9. יבחן מקדמית ובשטח את כלל הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות.
10. ישתתף בסיכום יום – תכנון והפקת לקחים.
11. יכיר את המחנה ואת שטח הפעילות.
12. ישתתף בתדריך תחקור מסכם "עשר לפני המחנה".
13. יקיים בקרות על האירועים בשטח.

רכז קייטנה/קייצת

1. ישתתף בהשתלמות משרד החינוך לרכזי קייטנות
2. יעבור ויעביר הכשרות לקראת האירוע.
3. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות
4. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
5. יעביר תדריך יומי וריענון הנחיות ונהלים.
6. יארח ויקבל פיקוח, ייצג את המפעל בביקורות רשמיות (יעדכן בהודעת חירום 055-9876660).
7. באחריותו להתכונן לתדריך הסגל שתחתיו וחניכיו.
8. בוגר השתלמויות 'חריש לחיים', ברשותו חוברת הנהלים "נשבעים לחיים" והוא בקיא באתר הנהלים וההנחיות 'חריש לחיים'.
9. יעמוד בתחקור ע"י רכז ממונה לפני המשימה שבפניו.
10. יבחן מקדמית ובשטח את כלל הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות. ינחיל נורמות של שמירת החיים.
11. ינהל סיכום יום – תכנון והפקת לקחים.
12. יכין את כלל הסגל למשימתם – בקן/במחוז/בשטח.
13. יבחן את התאמת שטח הפעילות לפעילות.
14. יחזיק תיק מפקד הכולל את כלל האירועים וההנחיות לפעילות – רישיונות, בעיות רפואיות, רישוי עסק וחוזר מנכ"ל.
15. יאסוף אישורי הורים מכלל החניכים והמדריכים הצעירים המשתתפים בקייטנה/קייצת.
16. יכיר את הבעיות הרפואיות והמגבלות של כלל המשתתפים בפעילות.

רכז מחוז/רכז אירוע/טיול/סמינר

1. יעבור ויעביר הכשרות לקראת האירוע.
2. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
3. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת "פנקס הכיס".
4. יעביר תדריך יומי וריענון הנחיות ונהלים.
5. יארח ויקבל פיקוח, ייצג את המפעל בביקורות רשמיות (יעדכן בהודעת חירום 055-9876660).
6. באחריות להכין את עצמו לתדריך הסגל שתחתיו וחניכיו.
7. השתתף בהשתלמויות 'חריש לחיים', ובידו חוברת הנהלים "נשבעים לחיים" והוא מכיר את אתר הנהלים וההנחיות 'חריש לחיים'.
8. ישתתף בהשתלמות ע"י גורמי הממשלה (משרד החינוך/משטרה/משרד הפנים/משרד הבריאות).
9. יעמוד בתחקור ע"י רכז ממונה לפני המשימה שבפניו.
10. יבחן מקדמית ובשטח את כלל הפעילות תוך מתן תשומת לב גם לתחומי "שמירת החיים" וניהול הסיכונים בפעילות. ינחיל נורמות של שמירת החיים.
11. ינהל סיכום יום – תכנון והפקת לקחים.
12. יכין את כלל הסגל למשימתם – בשטח ובמחוז.
13. יבחן את התאמת שטח הפעילות לפעילות.
14. יחזיק תיק מפקד הכולל את כלל האירועים וההנחיות לפעילות – רישיונות, בעיות רפואיות, רישוי עסק וחוזר מנכ"ל.
15. יוודא איסוף אישורי הורים מכלל החניכים והמדריכים הצעירים המשתתפים באירוע.
16. יוודא ידיעת הצוות הרפואי על הבעיות הרפואיות של המשתתפים.
17. ילמד ויכין את עצמו לניהול מצבי חירום.

מנהלים/צוות טכני / גדוד עבודה

1. יוכשר לקראת האירוע ע"י רכז המנהלות/ארגון.
2. ילמד ויכיר את הנחיות לעבודה עם כלי העבודה המאושרים ע"פ חוזר מנכ"ל.
3. ילמד ויכיר לעומק את תכנית הפעילות.
4. ילמד ויכיר לעומק את נהלי הקיץ ואת פנקס הכיס.
5. יעביר תדריך יומי וריענון הנחיות ונהלים (רכז המנהלות/אחראי צוות).
6. יפעל ע"פ נוהל "הפעלת פלוגת עבודה".
7. יעבור פעמיים ביום תדריך בנושא בטיחות.
8. באחריות להתכונן לתדריך הסגל שתחתיו וחניכיו (רכז המנהלות/אחראי צוות).

9. ישתתף בהשתלמות ע"י גורמי הממשלה (משרד החינוך/משטרה/משרד הפנים/הבריאות) (רכז המנהלות/אחראי צוות).
10. ישתתף בסיכום יום – תכנון והפקת לקחים.
11. יכין כלל הסגל למשימתם – בשטח ובמחוז (רכז המנהלות/אחראי צוות).
12. יבחן את התאמת שטח הפעילות לפעילות.
13. יאסוף אישורי הורים מכלל החניכים והמדריכים הצעירים המשתתפים באירוע ויכיר את הבעיות הרפואיות שלהם.

נוהל הודעת חירום

במצוקה?

השאר הודעת חירום (33010) למספר הטלפון- 055-9876660 (בשיחת טלפון או ווטסאפ)

מדריך, רכז, ממלא תפקיד:

אנו חברי "מרחב חיים" והרכזים הממונים עלייך מצפים שתדווח לנו מיידית בהודעת חירום לטלפון החירום 055-9876660, על כל אירוע חירום או חריג כגון זה:

1. תאונה עם או ללא נפגעים.
2. טיול החניכים מתעכב בשטח, במסלול, בחשיכה.
3. בסביבתך, אירוע שבו מעורבות משטרה, מד"א, גורם חילוץ.
4. מתרחש באזורכם אירוע בטחוני, הטרדה מינית, אלימות או ונדליזם.
5. נשקפת סכנה לך או לחניכך.
6. אתה מבקש לשנות תוכנית שאושרה לך בטופס האדום.
7. חדר מצב הנחה אותך לשנות תוכניות.
8. הטור התפצל, קבוצות "מבורברות" ... חניך נעלם.
9. פינוי לבי"ח.
10. הטור שלך בשטח "הסתבך".
11. שרב כבד או עומס חום חריג.
12. פקח משרד החינוך, מהרשות או כל גורם אחר מתחקר אותך.
13. כל שיבוש אחר, בעל השלכות בטיחותיות, בהתנהלות המתוכננת של האירוע.

זכור/י

במקרה של פציעה או פגיעה בנפש קודם כל יש להעניק לנפגע עזרה רפואית בהקדם.

במקביל לדווח מיידית! בטלפון החירום ולדווח לרכז האחראי עליך.

בהודעה נא לציין את פרטי האירוע, המיקום, פרטים מלאים שלך המדווח ומספר טלפון אתו ניתן ליצור איתך קשר.

עזרה? חילוץ? מסוק? כאן דרוש שיקול דעת...

אירוע קל יטופל על-ידי החובש או המע"ר והפינוי עצמאית לגורמי הרפואה ו/או בית החולים.

באירוע "חמור" לרשותכם חדר מצב טיולים שיכול לסייע לכם (ובמקרה של סכנת חיים)

באזעקת מסוק חילוץ, טלפון: 6222211 - 02 / בחירום 9267 * (עוזר).

נוהל הזמנת אמבולנס?

מפעם לפעם באירועי חרום שונים בהם נפצע חניך, מדריך, רכז, בוגר, חבר אנו מוצאים את עצמנו מתלבטים

האם נחוץ להזמין אמבולנס?

מטרת הנוהל הבא הנה להגדיר באילו מקרים יש להזמין אמבולנס מיידית!

הזמנת אמבולנס לפינוי חולה/ נפגע מחויבת כאשר מתקיים אחד מהמקרים הבאים:

1. איבוד הכרה.
2. הפסקת נשימה.
3. הפסקת פעילות הלב.
4. אובדן דם משמעותי.
5. הכרה מעורפלת אצל חולי סוכרת.
6. פגיעת ראש רצינית.
7. פרכוסים ו/או התקף אפילפסיה חמור.
8. פגיעת גב חזקה.
9. חשד לשאיפת עשן.
10. קוצר נשימה חריף.
11. תגובה אלרגית חריפה.
12. חשד לשתיית נוזל רעיל

13. נפילה מגובה של פי 2 מגובה הנפגע.

14. ובכל מקרה של ספק - אין ספק! יש להימנע משיקולים כספיים ולהזמין אמבולנס מיידית.

* חוק הבריאות הממלכתי קובע כי בכל מקרה שבו יאושפז החולה / נפגע יוחזר החזר מלא מטעם קופות החולים. בנוסף ביטוחים משלימים מרחיבים את ההחזרים.

תכולת תיק מגיש עזרה ראשונה!

מס"ד	שם הפריט	כמות	הערות
1	תרמיל גב תואם לתכולה	1	
2	משולש בד	5	
3	תחבושת אישית	2	
4	תחבושת בינונית	1	
5	חסם עורקים	1	
6	אגד (תחבושת)	10	גדלים שונים
7	איספלנית (מיקרופור)	3	
8	פלסטר	20	
9	מלע"ק (מספריים)	1	
10	פד גזה סטרילי	20	
11	סד קשיח לקיבוע	1	
12	פולידון נוזלי	1	
13	פולידין משחה	1	
14	סביעור	1	
15	מסכת כיס להנשמה	1	
16	תחבושת לכוויות (כדוגמת ברנשילד)	3	
17	שמיכה היפוטרמית	1	
18	כפפות חד פעמיות	10	זוגות
19	פנס ראש	1	
20	תחבושת אלסטית רוחב 8 ס"מ	3	
21	מנתב אוויר (a.w) בגדלים 1,2,3	3	אחד מכל סוג

נוהל "דן אריאלי"

בדיקה לאחר תאונה, "כמעט תאונה"

מטרת הנוהל-

לבדוק ולוודא את שלומם של המעורבים לאחר תאונה או לאחר אירוע "כמעט תאונה".

לבדוק ולוודא שהתאונה טופלה בכלל ההיבטים וסולקו המפגעים אם יש.

1. לאחר כל דיווח על תאונה או "כמעט תאונה" יתבצע מענה מידי למתן עזרה ראשונה לטיפול במעורבים באירוע. טיפול רפואי, טיפול לוגיסטי וכל הנדרש עד גמר שלב החירום.
2. הדיווח יתבצע למספר טלפון המיועד להודעות חירום- 055-9876660 (ניתן להתקשר או לשלוח הודעת ווטסאפ).
3. לאחר מספר ימים (עד 5 ימים לכל המאוחר) תתבצע בדיקה- מענה שניוני, מול המעורבים, הבדיקה תכלול מספר שאלות, בירור לשלומם, בירור לגבי אשפוז, פציעה והמשך טיפול, בירור לגבי מעורבות גורמי הצלה (משטרה/מד"א/כיבוי אש), בירור לגבי טיפול במפגעים וכדומה.
4. כל אלו יתועדו בדוח חודשי אשר ילמד אחת לחודש, לקחי האירועים יופצו לכלל מדריכי ורכזי התנועה אחת לחודש בתפוצת "פורום לקחים".
5. יממה לאחר האירוע מוטל על המדריכים הישירים לדרוש לשלומם של המעורבים, במידה ומדובר באירוע הכולל אשפוז (ביה"ח/בית) נדרש לבקר וללוות עד גמר האשפוז.
6. הרכז הממונה יכיר את האירוע, ויהיה אחראי לוודא את הליווי והמעקב.
7. ימונה מלווה מ'מרחב חיים' אשר יוודא שמתקיים המענה השניוני והתהליך כולו.
8. באחריות 'מרחב חיים' לשריין תקציב ראשוני להתמודדות עם האירוע.

*דן אריאלי-

דן אריאלי היה חניך בקן רמת שרון, בהיותו בשנת ה'י"ב נפגע בעת שימוש בחומרי נפץ, דן וצוות הקומונרים הפעילו אמצעי פירוטכניקה לא תקינים אשר גרמו לפיצוץ. דן נפגע ונכווה כוויות ב70% מחלקי גופו. כתוצאה מכך היה מאושפז מספר שנים ועבר טיפולים קשים. האירוע התרחש בשנת 1982, אז לא היה נוהל מוסדר לטיפול ולליווי באירוע שבזה, ודן לא זכה לליווי יחסי ראוי.

תדריך מחייב - מפעלי הקיץ 2025

(התדריך הגנרי)

לרכזי הפעילות והמדריכים,

מצורף התדריך המחייב לחניככם ביום הגעתם למחנה/פעילות חוץ.

רגע לפני הגעת החניכים ריכזנו עבורכם את תמצית הנהלים.

במסמך זה מצורף תדריך החובה הראשוני שחובתכם להעביר לחניכים בכל קבוצה וחוג.

נבקש לאחל לכם הצלחה במשימתכם החשובה מכל -

להחזיר את החניכים בשלום הביתה!

בהצלחה!

**את התדריך עליכם להעביר ביממה הראשונה לשהות החניך ביער, בפעילות החוץ!
מחובתכם להעביר את הפרק הראשון לתדריך בשעות הראשונות לשהותו של החניך! (עד לרדת החשיכה)**

לתדריך זה יש להוסיף:

1. סיור להכרת היער (המקום/החניון).
2. הכנה ותרגול לתרחישי חירום כולל התייחסות לתרחישי מלחמת 'חרבות ברזל', יש לקיים תדריך להכרת המרחב "הכי מוגן שיש" וזמן ההתגוננות.
3. תדריכי הסגן.
4. תדריכי המדריכים.

סעיפי התדריך:

1. **אנחנו המדריכים, ואנחנו הכתובת שלכם לכל דבר**, המשימה שלנו היא לשמור על חייכם ואנחנו מתכוונים להצליח במשימה הזו. לכל דבר ועניין אתם יכולים וצריכים לפנות אלינו.
2. יש מספר נהלים קצרים שעליכם לציית להם, **הפרה של נהלים אלו תיתפס על-ידינו כהפרת משמעת ותגובתנו תהיה מחמירה.**
3. **אסורה האלימות מכל סוג שהוא**, אלימות פיזית או אלימות מילולית, הצקות, בריונות בטלפון או ברשת. כל מעשה של אלימות יגרור הרחקה מהפעילות.
4. **מצבי חירום**: במידה ונפגוש בשריפה בשטח היער יש לדווח על כך מידית ולסייע בכיבוי הדליקה. בשריפת יער גדולה נאלץ לפנות את היער: אנחנו ניפגש בשטח חוג (הקבוצה), נבדוק נוכחות, נוודא שכולנו נמצאים ואז במסודר לפי חוגים/קבוצות נצעד אחרי מפקדת האירוע (בכפר החורש לעבר הכפר עילוט או לכיוון שטח העפר שלמרגלות עמדת השג חורשת האקליפטוס למקום בטוח ללא צמחיה ויער, יש להתאים את התרגול בשריפה למקום הפעילות).
6. **חל איסור לטפס** על מתקני המחנאות (אלא באישור סגן או רכז הבטיחות ביער), על עצים ועל עמודי התאורה.
7. **חל איסור חמור להשתמש בסכין יפנית**, באולר ובסכין חדה שהבאתם מהבית.
8. **חל איסור חמור לגעת ולהתעסק במערכת החשמל**, הגנרטור, התאורה.
9. **חל איסור להטעין טלפונים במערכת החשמל**. ההטענה היא ממתען נייד בלבד ואנחנו נעזור לכם להטעין.
10. **הבערת אש בשטח היער אסורה.**
11. **אין להתקרב לגדר היער, היא חדה ומסוכנת!**
12. **יש להיזהר מכלי רכב העוברים ביער.**
13. **חל איסור לשבת על שבילי עפר ודרכי רכב.**

14. **אסורה הכניסה לשטח המנהלות**, המחסנים, התחזוקה, הבישול, הגנרטור, הדלקים והחשמל.
15. **חל איסור לעבור בין שטחי המחנות** ולצאת משטח היער שלנו.
16. הרמת אבנים צריכה להיעשות, במידת הצורך, **בשימת לב מחשש לחרק** שנמצא בתחתית האבן.
17. בבוקר יש לבחון שהנעלים והכובע ללא חרקים, לגלגל את שק השינה ולארוז ציוד אישי מחשש
18. לכניסת חרקים פנימה.
19. **השינה תיעשה בהפרדה בין בנים לבנות**. כל אחד ישן בשק השינה שלו.
20. במהלך הלילה **אסור לפגוע**, לצבוע ולהרעיש, יש לכבד את רצונם של החניכים האחרים לישון.
21. השכמה בבוקר - כולם קמים ביחד! נשתדל להקפיד על לוחות הזמנים. שימו לב לחברים: למצב
22. רוחם, לעייפות, לחוסן ולבריאות והציעו עזרה במידת הצורך.
23. **אין לרוץ בשטח היער מחשש לנפילה**. ההליכה ביער מותרת רק בשבילים המסומנים, בדרכים
24. ראשיות ובמקומות המוארים.
25. **המקלחת בבגד ים בלבד**, ישנם חדרי הלבשה אישיים במקלחות. יש לשמור על התנהגות מכובדת
26. במקלחות.
27. יש לשמור על מבנה הקבוצה, להיות תמיד ביחד, לשמור חבר על חברו, לשתף פעולה בבדיקת
28. הנוכחות ולברר כשמישהו חסר.
29. **חבישת כובע ונעילת נעליים סגורות הינם חובה תמיד!** (בעת עבודה ופעילות חוץ, יש להקפיד
30. על לבישת מכנס ארוך).
31. **השהות בפעילות הינה עם חולצת תנועה לאורך כל אורכה של הפעילות** (כך נוכל גם לזהות זרים).
32. **יש לשמור על מרחק ראוי בינו ובינה**. חל איסור להטריד, להשפיל, להתעלל ולצלם כל אחת
33. ואחד בניגוד לרצונם, בקשתנו היא לאפשר "מרחב בטוח" בכל מקום ובכל פעילות.
34. **אין התנועה אחראית לאובדן ציוד או גניבתו**, יש לארוז את התיקים היטב ולהכניסם לאוהל
35. למשמורת (רק לחניכים התורנים אישור לפתיחת האוהל).
36. **עליכם לשמור על מדבקת הביטחון שהודבקה על הציוד האישי שלכם** (יעזור לקצין הביטחון
37. לא לחשוד כחפץ חשוד). בזיהוי חפץ חשוד יש לעדכן אותנו או את אחד מסגל היער והם ברשות קצין הביטחון ינהלו את הטיפול בחפץ החשוד.
38. **יש לשים לב להימצאות זר ביער!** יש לדווח מידית למדריך.
39. **יש להקפיד על שתיה מרובה - כוס כל 20 דקות** (מים או פטל), יש לשתות רק מבקבוק המים
40. האישי שקיבלתם מחשש להדבקות. במחנה ממוקם מתקן למים קרים (לניווטים ניקח כמות מים
41. נוספת).
42. בזמן האוכל נשאיר שומר בשטח החוג/הקבוצה. הוא יהיה אחראי לציוד ואנחנו נדאג להביא לו לאכול.
43. **יש לשטוף ידיים היטב במים וסבון לפני ואחרי כל ארוחה**.
44. **חל איסור להכניס ליער: אבטיח, מלון, עוגות קרם, מוצרי בשר, חלב ומיוז**.
45. אין לשמור מזון טרי מארוחה לארוחה לרבות מזון שהבאתם מהבית.
46. **יש לשמור על הניקיון**. כמו כן, יש לנקות את השטח שלנו בחוג/קבוצה ולהקפיד על חיים בסביבה
47. נקייה. בתום כל פעילות יש לנקות ולרכז את האשפה בנקודות האיסוף.
48. **אלכוהול, עישון נרגילה ועישון סיגריות אסורים בהחלט**.
49. **חל איסור לעשות צרכים מחוץ לתאי השירותים**.
50. **הכירו את מיקום הצוות הרפואי** - בכל בעיה רפואית הנכם מתבקשים לגשת אליהם ורק
51. בהפסקות. חניכים שלהם בעיות רפואיות קבועות אנא דווחו למדריך ולצוות הרפואי.
52. **במקרה של פגיעת גב או נפילה מגובה אין להזיז את הנפגע!** יש להזעיק את הצוות הרפואי.
53. **משתתפים בפעילות חניכים אלרגיים בצורה מסכנת חיים** (למשל בוטנים, אגוזים, חלב ועוד). **לכן, כל**
54. **חטיף או ממתק או דבר מאכל יש לוודא לפני החלוקה שאינו מסכן את אחד המשתתפים**.
55. לדוגמא, במבה העשויה מבוטנים, שוקולד מחלב ועוד. שימו לב כי גם נגיעה במבה או פירורים עלולה לעיתים לפגוע קשות.

56. על המשתמשים בתרופות קבועות כמו משאף או מזרק אפיפן, להביא את התרופות לפעילות
57. ולהראות למדריכים איפה הן נמצאות בתיק.
58. יש למרוח 'אלתוש' כנגד יתושים וקדם הגנה משמש.
59. יש להקפיד על הליכה בקבוצות, חל איסור על התפצלות מחברי החוליה המנווטים.
60. אין לפגוע בחי ובצומח.
61. בכל גילוי מפגע או אירוע בטיחותי יש לדווח למפקדת היער ובהודעת חירום למספר הטלפון 055-9876660 (בשיחת טלפון או הודעת ווטסאפ).

עשרת הדברים החשובים ביותר

1. קיימת לנו חובה מוסרית, לשמירת חיי חניכינו, עלינו לעשות את המרב במקסימום האהבה!
2. תכנון מדוקדק, ירידה לפרטים, לימוד מקרים ותגובות, שיגרה וחרום.
3. הגדרה וחיידוד תפקידים, סמכויות, "גבולות גזרה", תחומי אחריות.
4. התדרוכים לחניכים ולממלאי התפקידים! חובתנו להזהיר, להנחות ולוודא שההנחיות מתמלאות!
5. חובתנו לקיים "תחקיר ממונה" לפני היציאה.
6. חובתנו לנהל סיכונים, לשקול האם נכון לקיים או אולי לבטל!
7. לקיים סקר בטיחות וביטחון... בסניף, בבית, במועדון, בקן, בחצר, באוטובוס, במסלול, בחניון וביער.
8. חובתנו לעדכן בזמן אמת! בחירום עלינו למנוע ולא לאפשר הידרדרות במצב!
9. עלינו להכיר מי הם חניכינו (בעיותיהם, רגישותם, מחלותיהם) כמה הם מונים, לדאוג לספור ולבדוק נוכחות בכל שינוי מצב במהלך הפעילות.
10. נציית כולנו לחוק! לחזור מנכ"ל משרד החינוך, לנהלים, לפרסומי פורום לקחים ולהנחיות התנועה.

לסיכום:

נהיה כולנו מיומנים!

נדאג להשתפר, להשתלם, ללמוד מטעויות ולהפיק לקחים.

מטריצת הבטיחות

שטח הפעילות	פגיעה קשה				סיכון בלתי נסבל! אסור לקיים את הפעילות
	פגיעה בינונית				
	פגיעה קלה				
	כמעט ללא פגע				
		כמעט אין סיכוי	סיכוי נמוך	סיכוי בינוני	סיכוי גבוה
		הסיכוי להתרחשות תאונה			

אנו בעיצומה של מלחמת 'חרבות ברזל'

בימים אלו יש להתייחס לנושא הביטחון בכלל הפעילויות בתשומת לב יתרה.

1. יש להכיר את הנחיות פיקוד העורף, לכל מקום בהתאמה למרחב המוגן, זמן ההתמגנות ו"הכי מוגן שיש".
2. יש להכיר את ההנחיות במהלך נסיעה, ברכב או בתחבורה ציבורית והסעות.
3. יש להכין תדרכים מתאימים לכל תרחיש ולתדרך את כלל סגל ההדרכה.
4. תדריך המדריך לחניכיו צריך לכלול בין היתר:
 - 4.1. בהישמע אזעקה, יש לשמור על השקט והרוגע.
 - 4.2. יש להקשיב להנחיות המדריך או להנחיות מערכת הכריזה.
 - 4.3. יש להתפנות למקום "הכי מוגן שיש" במקום האירוע.
 5. לכל אירוע יש למנות אחראי בטחון באירוע.
6. יש לתאם עם חברת האבטחה מראש את כלל הדרישות והציפיות מהמאבטחים כולל ווידוא העדר עבירות מין.
7. יש להתאים את תוכנית האבטחה ותפקיד המאבטחים לשטח הטיול, החניון, הסמינר ולכל פעילות בהתאמה.
8. לפני כל פעילות יש לקיים סיור להכרת מקום הפעילות (יער/מחנה/מרכז סמינרים/כל אתר) ולהכיר את המרחב המוגן בו ולהכינו לקראת הפעילות (מקלט, מיגונית ועוד).
9. בכל בעיה הקשורה לנושא יש לטפל בזמן אמת.
10. אתר פיקוד העורף - <https://www.oref.org.il>.